

Fontys

Hogeschool Mens en Gezondheid

**Handleiding Praktijkleren Opleiding Verpleegkunde en Technische stroom
Praktijkleren
PL**

**Voor student en instelling
Studiejaar 2019-2020**

Inhoud

Welkom.....	3
Voorwoord	3
Visie en uitgangspunten van praktijkleren	4
Inleiding.....	4
Missie en visie.....	4
Uitgangspunten van praktijkleren	5
Leeromgevingen.....	6
Leergemeenschap.....	7
Stagelopen en leren in de praktijk	8
Inleiding.....	8
Perioden van praktijkleren	8
Betrokkenen bij het praktijkleren	12
Onderwijs tijdens praktijkleren.....	15
Vorbereiding op praktijkleren.....	17
Hulpmiddelen tijdens het praktijkleren.....	17
Portfolio	18
Gesprekken tijdens het praktijkleren	19
Kennismakingsgesprek	19
Beoordelen van het praktijkleren	21
Beoordelingscriteria.....	21
Praktische zaken	25

Stagecontract	25
Deeltijd stages.....	27
Belofte tot geheimhouding en giften	28
Giften.....	28
Referenties	31
Bijlage 1 – CanMEDS-rollen en competentiegebieden	33
Bijlage 2 – Leerplanschema's opleidingsvarianten	34
Bijlage 3 – Gegevens student voor docent praktijkleren	35
Bijlage 4 – Checklist Stagewerkplan.....	36
Bijlage 5 – Uitwerking leerdoel	38
Bijlage 6 – Voorbeeld leerdoel.....	39
Bijlage 7 – Hulpmiddel werkwoorden voor doelen SWP	42
Bijlage 8 – Documenten voor portfolio PL.....	43
Bijlage 9 – ZelCom model.....	46

Welkom

Heb je vragen, opmerkingen of suggesties gebruik hiervoor [het forum](#).

Voorwoord

Studenten verpleegkunde, operatieassistent en anesthesiemedewerker volgen verschillende stages gedurende de opleiding. Tijdens de stage vindt er praktijkleren plaats. Deze handleiding is een hulpmiddel en sturend document om praktijkleren periode 1, 2, 3 en 4 te doorlopen, zoals gepland in het curriculum van Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid (FHMG), opleiding Verpleegkunde/Technische stroom. Deze handleiding is bestemd voor studenten uit het voltijd, deeltijd en duaal programma.

Uitgangspunt voor deze handleiding is het landelijk opleidingsprofiel dat in januari 2015 is gepresenteerd en aansluit bij het in 2012 ontwikkelde landelijke beroepsprofiel. Bij de beschrijving van de verpleegkundige wordt gebruik gemaakt van de ordening in zeven competentiegebieden, gebaseerd op de systematiek van de CanMEDS (Canadian Medical Education Directions for Specialists, zie [bijlage 1](#)). Kern van de beroepsuitoefening is de verpleegkundige als zorgverlener. Alle andere bekwaamheden raken aan die centrale rol en krijgen er richting door (Van Merwijk, 2012).

Zie [hier het beroepsprofiel](#).

Zie [hier het opleidingsprofiel](#).

De indeling van deze handleiding is als volgt:

- '[Visie en uitgangspunten van praktijkleren](#)' geeft een globale omschrijving over de achtergronden van en visie op praktijkleren.
- '[Stagelopen en leren in de praktijk](#)' geeft informatie over het stagelopen en leren in de praktijk.
- '[Praktische zaken](#)' gaat in op praktische zaken met betrekking tot het praktijkleren.

In het document wordt de mannelijke vorm gebruikt wanneer het over betrokkenen gaat bij praktijkleren, zoals de student, docent praktijkleren of werkvelddeskundige. Vanzelfsprekend kan hier ook 'zij' of 'haar' gelezen worden.

Daar waar gesproken wordt over 'verpleegkundige(n)' en 'student(en)', worden alle varianten van de verpleegkunde opleiding en van de verpleegkunde technische stroom (operatieassistent, anesthesiemedewerker) bedoeld.

Visie en uitgangspunten van praktijkleren

Inleiding

Het opleiden van verpleegkundigen op Hbo-niveau in de beroepspraktijk is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel de school, de zorgorganisatie als de student.

In dit hoofdstuk worden de achtergronden, visie en uitgangspunten voor praktijkleren verwoord zoals beschreven door FHMG, opleiding Verpleegkunde. Deze zijn tot stand gekomen in samenspraak met de stage verlenende instellingen. Ook wordt ingegaan op verschillende soorten leeromgevingen waarin het praktijkleren plaats kan vinden.

Missie en visie

Een bijzondere rol in de bacheloropleiding tot verpleegkundige wordt ingenomen door het leren op de werkplek ofwel praktijkleren. Praktijkleren is leren door samen met anderen in een reële arbeidssituatie met werkelijke problemen te werken en te participeren in continue verbetering en innovatie (Billett, 2004; Blokhuis, 2006; Onstenk, 1997). Praktijkleren is daarmee zowel een individueel als sociaal ontwikkelingsproces dat plaatsvindt door participatie, doen en lijfelijk ervaren en door leren van en met elkaar binnen een bepaalde context: de verpleegkundige beroepspraktijk. Dit met als doel inzicht en vaardigheden te vergroten als ook werksituaties te beïnvloeden (Blokhuis, 2006; Snoeren, 2015).

De missie van FHMG, opleiding Verpleegkunde en de samenwerkende zorgorganisaties met betrekking tot praktijkleren luidt als volgt:

“Het in de beroepspraktijk opleiden van hbo-studenten verpleegkunde tot beginnende beroepsbeoefenaren die in staat zijn een bijdrage te leveren aan excellente zorg en hen te boeien en binden voor het beroep verpleegkundige.”

De visie die FHMG en de zorgorganisaties met praktijkleren voor ogen hebben, luidt: *“Het in samenwerking tussen de school en de zorgpraktijk ondersteunen en begeleiden van studenten en zorgverleners in hun professionele ontwikkeling en het ontwikkelen, delen en toepassen van (theoretische, professionele en contextuele) kennis, waardoor er een bijdrage geleverd wordt aan de verdere professionalisering van het verpleegkundige beroep en evidence based en persoonsgerichte zorg gewaarborgd wordt.”*

Uitgangspunten van praktijkleren

Bovenstaande missie en visie vertaalt zich in de volgende uitgangspunten voor het praktijkleren:

- **Gezamenlijke verantwoordelijkheid:** Het opleiden van hbo-studenten in de beroepspraktijk is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel de school, de zorgorganisatie als de student.
- **Krachtige leergemeenschappen en -omgevingen:** Ten behoeve van de gezamenlijke verantwoordelijkheid werkt men samen binnen krachtige leergemeenschappen en -omgevingen; een opbouwende en veilige omgeving of cultuur binnen en tussen zorgafdelingen en/of -organisaties die leren en veranderen bevorderen. Een krachtige leeromgeving is daarnaast realistisch en rijk aan leeractiviteiten, nodigt uit tot activiteit, bevat modellen en voorziet in coaching waarbij in toenemende mate de ruimte wordt geboden aan zelfsturing door de lerende (Simons, 1999).
- **Persoonsgerichte begeleiding:** Binnen deze krachtige omgevingen wordt de student 'op maat' ondersteund en begeleid bij het verwerven van competenties noodzakelijk voor het uitvoeren van het beroep. Dit wil zeggen dat de begeleiding persoonsgericht is en aansluit bij het ontwikkelings- en kennisniveau als ook de leerstijl van de student.
- **Integratie praktijkleren en theoretisch onderwijs:** Praktijkleren en theoretisch onderwijs zijn sterk geïntegreerd en verweven met elkaar. Dit wordt onder andere gerealiseerd door het verbinden van generieke theoretische inhouden aan casuïstiek uit de praktijk waarbinnen de student stageloopt.
- **Kennis uitwisselen en ontwikkelen:** Binnen (onderwijs)groepen en/of leergemeenschappen, welke kunnen bestaan uit verschillende belanghebbenden, zoals studenten, zorgmedewerkers, zorgvragers en docenten (Laat & Coenders, 2011), worden opgedane ervaringen en nieuwe inzichten gedeeld. Regelmatig ontmoeten betrokkenen elkaar, fysiek en virtueel, om te leren van elkaar en (nieuwe) kennis uit te wisselen en te ontwikkelen via onderwijs(dagen), praktijkgericht onderzoek en verbeterprojecten.
- **Ketengericht denken:** Door samenwerking te bevorderen tussen studenten onderling en tussen studenten en andere belanghebbenden, wordt gestimuleerd om 'over de muren van de eigen organisatie' en dus ketengericht te denken. Ook onderwijsinhouden stimuleren het ketengericht denken.
- **Ontwikkeling van de zorgpraktijk, het onderwijs en alle betrokkenen:** Door het werken en leren in onderwijsgroepen en leergemeenschappen ontstaat er een wederkerigheid; niet alleen ontwikkelt de student zich tot een beginnend beroepsbeoefenaar, maar ook andere belanghebbenden kunnen zich ontwikkelen. Daarnaast is er sprake van de ontwikkeling van de zorgpraktijk. Uit onderwijs voortvloeiende stageopdrachten en projecten kunnen daaraan bijdragen. Daarnaast kunnen inzichten en ontwikkelingen in de zorgpraktijk de inhoud van het theoretisch onderwijs beïnvloeden.

Leeromgevingen

Het praktijkleren kan plaatsvinden binnen verschillende soorten leeromgevingen of stageplaatsen, welke in de eerste plaats een krachtige leeromgeving vormen: een opbouwende en veilige werkplekcultuur die leren en innoveren bevordert.

Reguliere stageplaats

Een zorgafdeling of zorgteam waar sprake is van voldoende leersituaties die de student uitdagen in het ontwikkelen van de beroepscompetenties, het vervullen van de zeven verschillende rollen van een verpleegkundige en het denken en werken op hbo-niveau. Op een reguliere stageplaats volgt doorgaans één student zijn stage in een bepaalde periode. Accenten liggen op het verlenen van zorg, het toepassen van theoretische en wetenschappelijke kennis en het ontwikkelen van (individuele) kennis.

Leerafdeling of Leerteam

Een zorgafdeling, team of combinatie van afdelingen (units, woningen) en teams waar meerdere studenten tegelijkertijd hun stage volgen. Naast zorgverlening wordt het opleiden en (gezamenlijk) leren van studenten als een kerntaak of -doel van de afdeling/het team gezien. Het accent ligt op het samen leren en het (gezamenlijk) toepassen van kennis en waar mogelijk uitbreiden of verwerven van nieuwe kennis. Er is nadrukkelijk aandacht voor de professionalisering van zorgverleners op het gebied van het begeleiden van leerprocessen van studenten.

Zorginnovatiecentrum (ZIC) of Zorginnovatienetwerk (ZIN)

Zorgafdelingen of zorgteams waar meerdere studenten (als een team) samenwerken met zorgverleners en de regie voeren aangaande de totale zorg (Niessen & Cox, 2011). Naast zorg zijn leren, opleiden en innoveren speerpunten op de afdeling. Tevens vindt er praktijkgericht onderzoek plaats, met als doel de kwaliteit van zorg te verbeteren. Naast het toepassen van kennis wordt er dus ook nieuwe kennis vergaard.

Er wordt gewerkt volgens de principes van Practice Development (Munten e.a., 2012), wat bijdraagt aan de professionalisering van zowel studenten als medewerkers. Er zijn duidelijke samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de zorgorganisatie, FHMG en het lectoraat 'Persoonsgerichte praktijkvoering in zorg en welzijn'. Er is een [lecturer practitioner](#) verbonden aan het ZIC of ZIN. Zie [hier voor aanvullende informatie over het ZIC en ZIN](#).

Stageplaats in het buitenland

Tijdens PL 3 kan de student stagelopen in het buitenland in een zorgorganisatie waar kennis en ervaring opgedaan wordt op het gebied van cultuurspecifieke zorg, de factoren die de zorg beïnvloeden en de gezondheidszorg van het betrokken land. Doordat de student in contact komt met andere culturen, leert de student hoe in samenlevingen buiten Nederland zorg wordt verleend. Daarnaast ligt het accent op het toepassen van theoretische en wetenschappelijke kennis en het ontwikkelen van (individuele) kennis.

Leergemeenschap

Iedere stageplaats is onderdeel van een bepaalde leergemeenschap. Een leergemeenschap wordt gevormd door zorgmedewerkers en andere functionarissen die werkzaam zijn binnen verschillende zorgorganisaties, studenten die binnen die zorgorganisaties stage (gaan) lopen en docenten van FHMG. Binnen de leergemeenschap ontmoeten betrokkenen elkaar regelmatig om te leren van elkaar, kennis te delen en te genereren en een breed perspectief op zorg te ontwikkelen buiten de grenzen van de eigen/één bepaalde organisatie. Binnen de leergemeenschap vinden onderwijsactiviteiten plaats en werken betrokkenen samen in uiteenlopende projecten.

Stagelopen en leren in de praktijk

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de inhoud van het praktijkleren. Aan bod komen de perioden en de duur van de stage. Er wordt beschreven hoe de student zich kan voorbereiden op de stage en hoe de begeleiding en beoordeling vormgegeven wordt. In de laatste paragraaf wordt uiteengezet hoe en aan welke eisen voldaan moet worden om de stageperiode af te ronden.

Alle informatie over en documenten behorend bij het praktijkleren vindt men op [stagepleinzorg](#).

Perioden van praktijkleren

In het onderwijsprogramma zijn meerdere praktijkleerperioden gepland. In leerjaar 1 een praktijkperiode van 8 weken (PL1). In leerjaar 2 en 3 een praktijkperiode van 18 weken en in leerjaar 4 een praktijkperiode van 36 weken, gecombineerd met afstuderen. Studenten van de VWO-stroom starten in leerjaar 1 al met praktijkleren periode 2.

Leerplanschema hbo-v voltijd								
	Periode* 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4	
Jaar 1	De zorgvrager en de verpleegkundige	e-weken	De zorgrelatie	e-weken	PL1: Zorg verlenen Groep 1: 8 x 28 uur (224uur)	e-weken	Eigen regie	e-weken
Jaar 2	PL2: De kritische verpleegkundige in de context Groep 1: 3 x 32 uur (inwerken), dan 15 x 28 uur (516 uur)			e-weken	De samenwerkende verpleegkundige	e-weken	De verpleegkundige in de keten	e-weken
Jaar 3	PL3: De verpleegkundige in de organisatie** Groep 1: 3 x 32 uur (inwerken), dan 15 x 28 uur (516 uur)			e-weken	Keuzeonderwijs (minor)			e-weken
Jaar 4	PL4: De verpleegkundige als beroepsontwikkelaar 3 x 32 uur (inwerken), dan 33 x 24 uur (stage)(888 uur), daarnaast praktijkgericht onderzoek							e-weken

* Een onderwijsperiode kent 10 weken waarvan 8 onderwijsweken en 2 E-weken voor toetsing en voorbereidingen op de volgende periode. Alles is weergegeven in weken x uren, met daarachter het totaal aantal uren.

** Een andere mogelijkheid is dat een student na het praktijkleren in het derde jaar direct start met praktijkleren 4 en praktijkgericht onderzoek, zodat hij daarna (jaar 4, periode 3 en 4) keuzeonderwijs/minor volgt.

De ene helft van de studenten volgt bovenstaand schema, de andere helft onderstaand schema van de spiegelgroepen.

Leerplanschema hbo-v voltijd (spiegelgroepen)								
	Periode 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4	
Jaar 1	De zorgvrager en de verpleegkundige	e-weken	De zorg-relatie	e-weken	Eigen regie	e-weken	PL1: Zorg verlenen Groep 2: 8 x 28 uur (224uur)	e-weken
Jaar 2	De samenwerkende verpleegkundige	e-weken	De verpleegkundige in de keten	e-weken	PL2: De kritische verpleegkundige in de context Groep 2: 3 x 32 uur (inwerken), dan 15 x 28 uur (516 uur)			e-weken
Jaar 3	Keuzeonderwijs (minor)			e-weken	PL3: De verpleegkundige in de organisatie Groep 2: 3 x 32 uur (inwerken), dan 15 x 28 uur (516 uur) **			e-weken
Jaar 4	PL4: De verpleegkundige als beroepsontwikkelaar 3 x 32 uur (inwerken), dan 33 x 24 uur (stage)(888 uur), daarnaast praktijkgericht onderzoek							e-weken

Voltijd programma

In het overzicht wordt weergegeven hoeveel weken een student een gemiddeld aantal uur gaat leert in de praktijk. Daarachter staat het totaal aantal uur vermeld. Met deze uren per PL-periode kan flexibel omgegaan worden door zorgorganisaties; zolang de student in de gelegenheid gesteld wordt deel te nemen aan de onderwijsactiviteiten tijdens praktijkleren en het totaal aantal uur gehandhaafd blijft. In overleg kan een student bijvoorbeeld een langere periode van 32 uur per week stgelopen en vervolgens een periode van 24 uur, in plaats van 28 uur per week. Het aantal uren per week moet dus als gemiddelde gezien worden.

Vakantiedagen vallen niet in de stagetijd en regelt de student in overleg met de instelling/afdeling. De student heeft tijdens stages niet automatisch recht op vrij tijdens schoolvakanties. Feestdagen die tijdens de stageperiode plaatsvinden gaan niet van de stagetijd af en zijn dus geen extra vrije dagen.

Naast het aantal uur stage per week, volgt de student onderwijs tijdens PL (8 uur per week). Daarnaast wordt uitgegaan van 4 uur eigen studietijd. Deze 4 uren zijn onder andere bestemd voor het op- en bijstellen van het stagewerkplan, zelfstudie en vullen van het portfolio.

Jaar 1

In periode 3 of in periode 4 gaat de individuele student 8 weken praktijkleren van gemiddeld 28 uur per week. Het totaal aantal stage-uren is 224 uur. De groepen wisselen elkaar af: de ene helft gaat in periode 3, de andere helft in periode 4.

In deze praktijkleerperiode 1 (PL1) van 8 weken staat selectie nadrukkelijker centraal. FHMG streeft naar een goede selectie van studenten in het eerste jaar en wil graag samen met de zorgorganisaties -in onderling overleg- tot een gedegen advies komen over het wel of niet voortzetten van de opleiding.

Het is wenselijk dat de eerstejaars student tijdens PL1 gekoppeld wordt aan een ouderejaars (derde- of vierdejaars) student en dat deze (ingewerkte) ouderejaars student de eerstejaars student begeleidt (onder eindverantwoordelijkheid van een gediplomeerde zorgverlener). Naast dat er op deze wijze voldoende praktijkleerplaatsen voor eerstejaars studenten ontstaan en er gezamenlijk verantwoording gedragen wordt voor het begeleiden van jongerejaars studenten door betrokken zorgorganisaties, kunnen ouderejaars studenten zich bekwamen in competenties rondom het begeleiden en instrueren van anderen; competenties die meer centraal staan in het nieuwe opleidingsprofiel.

Jaar 2 en jaar 3

In het tweede (PL2) en derde jaar (PL3) zijn studenten 18 weken voor het praktijkleren op de werkplek, gemiddeld 28 uur per week (totale stagetijd is 516 uur). Na afsluiting van de PL-periode wordt de student de laatste 2 weken van de onderwijsperiode (weken 19 en 20) in de gelegenheid gesteld om theoretisch onderwijs (zoals praktijkgerichte projecten) af te ronden en deel te nemen aan binnen schools geplande toetsen. Wederom wisselen de groepen elkaar af: de ene helft gaat in periode 1 en 2, de andere helft in periode 3 en 4.

Het streven is om een student gedurende de eerste drie jaar met diverse zorgsettingen en -organisaties kennis te laten maken.

Jaar 4

In het laatste jaar (of in de tweede helft van het derde jaar en eerste helft van het vierde jaar), zijn studenten 36 weken voor het praktijkleren op de werkplek (PL4), gemiddeld 24 uur per week (totaal 888 uur). Daarnaast voeren zij een afstudeeropdracht uit op de afdeling. Dit zorgt ervoor dat studenten in hun praktijkleren naast het onderzoeken van de praktijk, ook de mogelijkheid hebben om verbeteringen uit te proberen of te implementeren waar de organisatie profijt van kan hebben. De opleiding ziet tevens een belangrijke rol weggelegd voor ouderejaars studenten in de begeleiding van eerstejaars studenten. Studenten die in februari starten met deze lintstage lopen de stageperiode niet door in de zomervakantie. Het jaarrooster van FHMG wordt aangehouden wat betreft de stageperiode. Dit omdat er in de zomervakantie vanuit school geen begeleiding geboden kan worden en vanwege de werkdruk op de stageplaatsen. Enkel studenten die hun PL 4 verlengen kunnen doorgaan in de zomervakantie en kunnen, indien noodzakelijk, terugvallen op een docent praktijkleren met telefoondienst.

Opleidingsvarianten

De verpleegkunde opleiding kent, naast het reguliere voltijdse programma diverse varianten. Zie [bijlage 2](#) voor bijbehorende leerplanschema's.

VWO stroom

De VWO stroom is een afgeleide van het voltijd programma, die studenten met VWO als vooropleiding kunnen volgen. De eerste anderhalf jaar van het reguliere programma wordt door deze studenten in één jaar gevolgd, waardoor de totale duur van de opleiding 3,5 jaar bedraagt. Deze studenten combineren PL1 en PL2 gedurende periode 3-4 van het eerste leerjaar. Tijdens deze PL2-stage dienen zij zowel het eindgedrag behorende bij PL1 als PL2 aan te tonen.

Mbo-v stroom

Studenten met een mbo-v vooropleiding stromen post propedeutisch in. De studenten starten met het theoretisch onderwijs van leerjaar 2, samen met een instroommodule. Binnen PL volgen ze PL3 en PL4. De duur van de totale opleiding is 2,5 jaar.

Deeltijd programma

Ook voor het deeltijd programma duurt een praktijkperiode 18 weken. Deze studenten lopen gemiddeld 20 uur per week stage. De minimale zuivere stagetijd is 360 uren. Voor vakantie-, feestdagen en studieactiviteiten geldt dezelfde regeling als bij het voltijdse programma. Dat er een minimum aantal uren is gesteld betekent ook dat de student deze uren in overleg met de stageplaats mag uitbreiden. Vanaf het 3e leerjaar (PL3) vervolgen de deeltijd studenten bij voorkeur de opleiding via het duale programma.

Duaal programma

Bij een duale opleiding combineert de student leren en werken door het aangaan van een leerarbeidsovereenkomst met een werkgever in de gezondheidszorg. Het duale traject duurt 2,5 jaar. De eerste praktijkleerperiode die zij volgen is PL3.

De verdeling tussen werken en leren verschilt ten opzichte van het reguliere programma, terwijl de studiebelasting overeenkomt met een voltijdsopleiding. In dit traject van opleiden is met de participerende zorginstellingen een convenant afgesloten. Hierin zijn met de werkgever afspraken gemaakt over de duur van de stagetijd, het leren en het werken op de werkplek. Vakantiedagen worden verworven via de CAO bepalingen van de instelling. Een week van de praktijkperiode is opgebouwd uit minimaal 24 uur leren en werken in de beroepspraktijk, naast een lesdag van 8 uur.

De feestdagen die tijdens een praktijkperiode plaatsvinden worden volgens de richtlijnen van de CAO en de hantering van de betreffende zorginstelling in het rooster verwerkt.

Verpleegkunde Technische stroom

Een specifieke duale opleiding is de Technische stroom, waarin studenten naast het reguliere programma, het honoursprogramma peri-operatieve zorg volgen. Er zijn binnen dit honoursprogramma twee varianten te onderscheiden: de opleiding tot anesthesiemedewerker of operatie assistent. Deze groep studenten doorlopen een 4 daagse beroeps oriënterende stage en PL1 in het eerste leerjaar op een operatieafdeling. Daarna lopen zij in leerjaar 2 een verpleegkunde stage die zij minimaal af moeten sluiten op het eindgedrag van PL2. Leerjaar 3 en 4 worden door deze studenten duaal gevolgd, op een operatieafdeling van een zorginstelling. Vanaf dit moment gelden dezelfde afspraken zoals bij het duale programma beschreven zijn. Verschillend is dat voor hen een week van de praktijkperiode is opgebouwd uit 32 uur leren en werken in de beroepspraktijk naast een lesdag van 8 uur.

Betrokkenen bij het praktijkleren

Bij het praktijkleren zijn meerdere personen betrokken. Alle betrokkenen laten een lerende houding zien, stimuleren een krachtige leeromgeving en hebben een actieve bijdrage in de onderlinge samenwerking. Dit door elkaar tijdig te informeren, te zoeken naar afstemming en het overbruggen van uiteenlopende verwachtingen. Daarnaast delen betrokkenen kennis en inzichten met elkaar, met als doel nieuwe kennis toe te passen en te integreren in zowel de zorg- als de onderwijspraktijk. Er is sprake van ondersteuning naar elkaar en leren van elkaar. Men kent elkaar en er is sprake van 'korte lijnen' tussen betrokkenen. Daarnaast hebben betrokkenen specifieke taken en verantwoordelijkheden.

Student

Van de student wordt verwacht dat hij een proactieve leerhouding aanneemt en zelf de regie in handen neemt ten aanzien van zijn leerproces. Hij is in toenemende mate zelfsturend en geeft leerdoelen aan, vraagt gericht feedback en reflecteert op zijn handelen. Hierin laat hij een groei zien gedurende zijn opleiding. Bij het stagneren van het leerproces neemt de student initiatief in het leggen van contact hierover met de werkvelddeskundige en docent praktijkleren. De student bereidt zich gedegen voor op de stage, verdiept zich voorafgaand en tijdens de stage in het profiel van de werkplek, de categorie zorgvragers en veel voorkomende aandoeningen, ziektebeelden en verpleegkundige diagnoses.

De student is op de hoogte van de eisen die vanuit de school gesteld worden, zoals ten aanzien van het maken van een stagewerkplan, het bijhouden van een portfolio, de te behalen beroepscompetenties en het evalueren en beoordelen van het eigen handelen. De student houdt zich aan de gedragsregels die geldend zijn binnen de zorgorganisatie en komt gemaakte afspraken met andere betrokkenen bij praktijkleren na.

Werkvelddeskundigen *

Binnen de zorgorganisatie werken deskundigen binnen het werkveld, zoals zorgverleners en behandelaren. Hoewel ervanuit gegaan wordt dat alle betrokken professionals in meer of mindere mate betrokken zijn bij de begeleiding van

studenten, hebben de werkbegeleider, de praktijkbegeleider en leidinggevende een specifieke rol in de begeleiding van de student.

* Binnen zorgorganisaties kunnen functionarissen verschillend genoemd worden. Voorkomende functiebenamingen voor de rol van de praktijkbegeleider, zijn bijvoorbeeld opleidingsfunctionaris, -adviseur en praktijkdocent. Ook hebben functionarissen soms een bredere taak dan in dit document omschreven wordt of worden rollen gecombineerd. Zo komt het voor dat de rol van de werkbegeleider en praktijkbegeleider door één persoon wordt ingevuld.

Werkbegeleider

De werkbegeleider is een zorgverlener met een Hbo- werk- en denkniveau en is bij voorkeur Hbo-opgeleid als verpleegkundige. Hij is werkzaam in de directe zorg en competent in en verantwoordelijk voor het methodisch begeleiden en het beoordelen van studenten. De werkbegeleider introduceert studenten op de stageplaats en realiseert voorwaarden om te leren. Hij coacht, faciliteert en ondersteunt de student in zijn leerproces, aansluitend bij diens leerstijl en ontwikkelings- en kennisniveau. Hij is een rolmodel, geeft en ontvangt feedback op een positief kritische manier, geeft schriftelijk feedback op documenten voor het portfolio, stimuleert de student tot (zelf)reflectie en is adviserend in de uiteindelijke beoordeling. De werkbegeleider is op de hoogte van het stagewerkplan en de eisen, leermiddelen en -methoden vanuit de school. Hij informeert andere betrokkenen hierover, als ook over het leerproces van de student.

De werkbegeleider signaleert problemen in het leerproces, maakt deze bespreekbaar met de student en andere betrokkenen en durft, waar nodig voor een optimale ontwikkeling van de student, af te wijken van standaarden en de begeleiding verder af te stemmen op het individu. De werkbegeleider houdt zijn kennis op peil, draagt verantwoording voor zijn eigen ontwikkeling en deskundigheidsbevordering en vraagt waar nodig ondersteuning aan anderen, zoals de praktijkbegeleider, leidinggevende of docent praktijkleren.

Praktijkbegeleider

De praktijkbegeleider heeft een coördinerende en organiserende rol met betrekking tot praktijkleren. Hij is vaak meer op afstand betrokken bij de begeleiding en beoordeling van studenten en creëert randvoorwaarden voor het praktijkleren. De praktijkbegeleider adviseert, ondersteunt en coacht de werkbegeleider (en waar nodig andere betrokkenen), bijvoorbeeld in diens deskundigheidsbevordering of bij problemen in het leerproces van de student. Hij is een rolmodel, geeft en ontvangt feedback op een positief kritische manier en stimuleert betrokkenen tot (zelf)reflectie. Waar nodig vervult de praktijkbegeleider een intermediaire rol tussen de werkbegeleider, student en andere betrokkenen bij het leerproces. De praktijkbegeleider analyseert het leerklimaat op de afdeling en doet voorstellen ter verbetering. Hij is veelal de contactpersoon naar school met betrekking tot de voortgang van de student zijn leerproces en de planning en plaatsing van studenten. Daarnaast kan de praktijkbegeleider een adviserende rol binnen de organisatie hebben met betrekking tot het opleiden van studenten.

Leidinggevende

De leidinggevende of manager van de afdeling is eindverantwoordelijk voor het leren en opleiden op de stageplaats en de realisatie van een optimale leeromgeving. Hij is voorwaardenscheppend en heeft een adviserende, coachende en ondersteunende rol naar de werkbegeleider en eventueel praktijkbegeleider. Hij is een rolmodel, geeft en ontvangt feedback op een positief kritische manier en stimuleert betrokkenen tot (zelf)reflectie. Waar nodig vervult de leidinggevende een intermediaire rol tussen werkbegeleider, student en andere betrokkenen bij het leerproces.

Betrokkenen vanuit de school

Vanuit de school is er een docent praktijkleren óf een lecturer practitioner betrokken bij het praktijkleren. Daarnaast heeft iedere student een eigen studieloopbaanbegeleider en studentenconsulent voor de duur van de hele opleiding.

Docent praktijkleren

Een docent verbonden aan FHMG die verantwoordelijk is voor de begeleiding en beoordeling van studenten bij praktijkleren. De docent praktijkleren richt zich op de student en het contact en de samenwerking tussen de school en de zorgorganisatie. Vandaar dat de rol van deze docent vaak afgekort wordt tot DCP = docent contactpersoon.

Gedurende de stage heeft de docent op meerdere momenten en ook op eigen initiatief contact met de student en andere betrokkenen op de stageplaats. Hij is intensief betrokken bij de stageplaats en brengt minimaal 1 keer per stageperiode een bezoek aan de stageplaats.

De docent praktijkleren verzorgt, eventueel in samenwerking met betrokkenen uit het werkveld, de voorbereiding op de stage, de intervisie en het onderwijs tijdens PL.

De docent praktijkleren is een rolmodel, geeft en ontvangt feedback op een positief kritische manier en stimuleert de student tot (zelf)reflectie.

Tevens is hij eindverantwoordelijk voor de beoordeling van de stage die, in overleg met begeleiders uit de praktijk en andere betrokken docenten binnen de leergemeenschap, tot stand komt.

Waar nodig vervult de docent praktijkleren een intermediaire rol tussen de werkbegeleider, student en andere betrokkenen binnen de zorgorganisatie en de school. De docent praktijkleren evalueert het praktijkleren met betrokkenen binnen de zorgorganisatie en de school en zoekt afstemming met collega docenten praktijkleren over de inhoud en organisatie van praktijkleren.

Hij onderhoudt contact met de studieloopbaanbegeleider van de student over de voortgang van het leerproces tijdens PL en verwijst de student waar nodig, bijvoorbeeld bij stagnatie in het leerproces, naar de studentconsulent en/of de studieloopbaanbegeleider.

De docent praktijkleren signaleert ontwikkelingen en nieuwe inzichten in de zorgpraktijk en brengt deze onder de aandacht binnen de school, met als doel de afstemming tussen theorie en praktijk te bevorderen en het onderwijs hier waar nodig op aan te passen.

Waar nodig ondersteunt de docent praktijkleren de student(en) en betrokkenen uit de organisatie bij het formuleren van afstudeeropdrachten.

Lecturer Practitioner

De lecturer practitioner (LP) is zowel werkzaam in een zorgorganisatie binnen een ZIC of ZIN als binnen de school. Hierdoor vervult hij een brugfunctie tussen praktijk en theorie. Naast de beschreven rol bij de docent praktijkleren, faciliteert hij studenten en medewerkers binnen een ZIC of ZIN in (groeps)leerprocessen, verbeterprojecten en praktijkgericht onderzoek. Hij stimuleert kritisch denken en handelen, ondersteunt de kennisontwikkeling en draagt bij aan de ontwikkeling van persoonsgerichte en op evidence gebaseerde zorg (EBP) volgens de principes van Practice Development (PD) (Munten e.a.,2012).

Studieloopbaanbegeleider (SLB'er)

De studieloopbaanbegeleider begeleidt de student gedurende de hele opleiding op het gebied van: zelfstandig en leven lang leren, het samenstellen van de leerroute, het vaststellen van de studievoortgang en bewaakt het totale leerproces gedurende de opleiding. De student en docent praktijkleren houden de SLB'er op de hoogte van de voortgang binnen het praktijkleren.

Studentconsulent

Studenten kunnen bij de studentconsulent terecht met problemen op het gebied van persoonlijke ontwikkeling (sociale vaardigheden en attitude aspecten) en op het gebied van specifieke leerproblemen zoals leervaardigheden en de blokkades in het leren in de beroepswerkelijkheid. Na een afgebroken of onvoldoende stage neemt de student contact op met zijn studentconsulent voor het analyseren van de problemen en te komen tot een plan hoe het vervolg van de opleiding er, met hulp van eventuele ondersteuning, uit kan komen te zien. Supervisie behoort dan tot één van de mogelijkheden.

Onderwijs tijdens praktijkleren

Tijdens elke praktijkleerperiode vindt er onderwijs plaats om de verbinding tussen praktijk en theorie te verstevigen. Rondom thema's en casuïstiekbesprekingen wordt ingezet op theoretische verdieping gekoppeld aan praktijkleren en ervaringen. Ook kunnen studenten via opdrachten werken aan doelstellingen in het praktijkleren. Het onderwijs vindt plaats in de leergemeenschappen en kan plaatsvinden binnen de school en/of binnen betrokken zorgorganisaties.

De perioden van praktijkleren kennen de volgende urenverdeling per 40-urige werkweek:

- Gemiddeld 28 uur praktijkleren per week werken op de werkvloer
- 8 uur per week docentafhankelijke en docentonafhankelijke onderwijsactiviteiten
- 4 uur per week kan de student naar eigen inzicht besteden aan zelfstudie en verdieping

PL2 en PL3 kennen de eerste 3 weken geen onderwijsactiviteiten, zodat de student meer ruimte heeft (gemiddeld 32 uur) om bekend te raken met de afdeling en zich in te werken.

Onder onderwijsactiviteiten vallen contactonderwijs ('lessen') en docentonafhankelijke studieopdrachten waar een student alleen of samen met andere studenten aan werkt. Wanneer en waar het contactonderwijs plaats vindt wordt door de docent praktijkleren tijdig voorafgaand aan het praktijkleren bekend gemaakt, zodat zorgorganisaties hier rekening mee kunnen houden.

Inhouden en opzet onderwijsactiviteiten

Generiek onderwijs (PLG)

Het onderwijs tijdens PL bestaat onder andere uit generieke inhouden, die toepasbaar zijn binnen alle soorten praktijkleerplaatsen, waarbij de student casussen uit diens praktijk gebruikt om verder inhoud aan dit onderwijs te geven. De volgende generieke inhouden of thema's komen aan de orde:

- PL1: Methodisch werken/zorg- of begeleidingsplan
- PL2: Ethiek en kwaliteitszorg (in relatie tot zorgtechnologie)
- PL3: Coaching en veranderingen in organisaties
- PL4: Onderwijs in het kader van afstuderen, die het maken van een onderzoeksopzet, het analyseren van verzamelde gegevens en het faciliteren van verbeteringen in de praktijk ondersteunen.

Context specifiek onderwijs (CSO)

Daarnaast kan het onderwijs bestaan uit context specifieke inhouden, passend bij de betreffende praktijkleerplaats. Het onderwijsprogramma hiervoor wordt samengesteld op basis van de input van het werkveld en de behoeften van studenten. De docentpraktijkleren informeert de studenten over hoe dit onderwijs er op hun praktijkleerplaats uitziet en wat hierin van hen verwacht wordt.

Leven Lang Leren

Verder is er ruimte voor activiteiten die leven lang leren (LLL) en reflecteren bevorderen, waaronder intervisie.

Tijdens PL1 maken studenten kennis met het 5G-reflectiemodel, het concept kwetsbaarheid, zelfregulatie en de functie van emoties. Studenten worden gestimuleerd te reflecteren op hun handelen en gedrag, aan de hand van deze modellen en concepten. Tijdens PL2, 3 en 4 vindt er intervisie plaats en maken studenten opdrachten die de persoonlijke en professionele ontwikkeling ondersteunen. Het gaat onder andere om het maken van een socialisatieverslag, het in kaart brengen van de eigen talenten, het maken van een persoonlijk stress signaleringsplan en een creatieve reflectie.

Vorbereiding op praktijkleren

Stagelopen begint met een goede voorbereiding. Om de student daarbij te ondersteunen worden per PL-periode 3 bijeenkomsten georganiseerd onder de naam 'Vorbereiden op praktijkleren' (VOPL).

De docent praktijkleren plant de VOPL bijeenkomsten en informeert de studenten hierover via de mail. De eerste zal voorafgaand aan de stage zijn, in de E-weeken van januari, april (voor PL 1 in periode 4) of juni/juli. De andere bijeenkomst(en) vinden plaats gedurende de stage. De bijeenkomsten kunnen zowel op school als in de praktijk plaats vinden.

Het doel van workshop VOPL, deel A is dat de student:

- Kennismaakt met medestudenten, de (rol van) docent praktijkleren of lecturer practitioner en eventueel medewerkers van de stage instelling.
- Inzicht krijgt in de meest voorkomende zorgvragen van de stageplek en zich daarop gericht kan voorbereiden.
- Weet waar het stagewerkplan en portfolio aan moeten voldoen. (zie bijlage 4 t/m 8)

In workshop VOPL, deel B en C staan het stagewerkplan, portfolio, reflecteren en beoordelen centraal.

Voor Technische stroom studenten is er een specifieke voorbereiding op PL3 en PL4, die plaatsvindt aan het einde van leerjaar 2 en 3.

De student bereidt zich voor op de periode van praktijkleren door:

- Het bekijken van de [filmpjes op Stagepleinzorg](#) over praktijkleren, de CanMEDS-rollen, het portfolio, het onderwijs tijdens PL en het beoordelen van PL.
- Naast het bestuderen van deze handleiding, ook de handleiding Leven Lang Leren en de handleidingen van het generieke onderwijs (staan beiden op de portal bij het studiemateriaal).
- Zich te verdiepen in de [CanMEDS-rollen](#), competenties en gedragscriteria zoals beschreven in de [competentiekaart PL](#).
- Theorie (en eventueel vaardigheden) te herhalen of bestuderen die relevant is voor de zorgcategorie, waar men mee te maken krijgt.
- Het maken van een [stagewerkplan](#), (Zie de paragraaf over [hulpmiddelen tijdens het praktijkleren](#) en de instructies in bijlage 4 t/m 7)
- De workshops ter voorbereiding op stage (VOPL) te volgen.
- Het [formulier 'Gegevens student voor docent praktijkleren'](#) in te vullen en op te sturen naar de docent praktijkleren.
- Je portfolio in te richten voor praktijkleren volgens [de instructies](#) op de portal.

Zowel school als praktijk gaat er van uit dat de student zich goed voorbereidt op de stage. Als blijkt dat de student zich niet goed heeft voorbereid, kan hierover contact worden opgenomen met de docent praktijkleren van de instelling.

Hulpmiddelen tijdens het praktijkleren

Portfolio

In leerjaar 1 begint de student met het opbouwen van een portfolio. Een onderdeel binnen het portfolio van de student is het praktijkleren. Voor PL vormt het portfolio het begeleidings- en beoordelingsinstrument waarmee de student inzichtelijk maakt in welke mate hij competent is.

De student deelt hiervoor zijn portfolio met de werkvelddeskundige en de betrokken docenten. Zie [de instructie portfolio](#) op de portal.

De docent praktijkleren beoordeelt of de student voldoet aan de rollen, competenties en gedragsindicatoren van de betreffende PL-periode. Dat oordeel komt tot stand op basis van de bewijzen in het portfolio, de feedback en advies beoordeling vanuit het werkveld en eventueel de eigen observaties van de student tijdens het onderwijs en praktijkleren. Het portfolio PL bevat in ieder geval:

- Het stagewerkplan met leerdoelen voor het behalen van de competentiegebieden, afgeleid van het POP.
- Bewijs waardoor inzichtelijk wordt of de student de competentiegebieden beheerst, waaronder in ieder geval de producten vanuit het onderwijs van Praktijkleren. (Zie opdrachten in de studiehandleidingen) In [bijlage 8](#) worden voorbeelden gegeven van en eisen aan ander soort bewijs.
- Pleidooien voor de tussenevaluatie en eindbeoordeling; In de pleidooien vermeldt de student of en waarom de CanMEDS-rollen wel of niet behaald zijn en waarmee hij dat aan kan tonen. Dit bewijs moet opgenomen zijn in het bestand met bijlagen, waar in de pleidooien naar verwezen wordt. In [bijlage 8](#) worden concretere toelichtingen over de bewijzen en pleidooien beschreven. In PL 1 vindt geen officiële tussenevaluatie plaats gezien de korte duur van de stage. Uiteraard wordt de voortgang van de student wel tussentijds geëvalueerd.

Stagewerkplan

De student stelt aan het begin van de opleiding een POP op, waarmee hij richting geeft aan diens leerproces. Voor iedere PL-periode stelt de student een [stagewerkplan](#) op. De persoonlijke doelen uit het POP, de doelen van het PL-onderwijs en de CanMEDS-rollen vormen hier de basis voor.

De te behalen competenties worden concreet omschreven ([via het format in bijlage 5](#)) aansluitend bij de context, getoetst aan de opgestelde gedragsindicatoren en komen tot uiting in voor de praktijk waarneembaar gedrag.

De werkvelddeskundige en docent praktijkleren tekenen het stagewerkplan voor akkoord, nadat het door de student in het portfolio is opgenomen.

Na de praktijkleerperiode stelt de student zijn POP bij op basis van diens zelfreflectie en gekregen feedback en beoordeling.

Overige hulpmiddelen bij het leren en de begeleiding

In onderling overleg kiezen student en werkvelddeskundige de hulpmiddelen voor het leren in de praktijk en de stagebegeleiding.

- Het maken van een stagewerkplan is een noodzakelijk hulpmiddel om zelfsturing in het leerproces in de praktijk toe te passen.
- Het bijhouden van een dagboek /logboek om ervaringen met het leren en werken op de afdeling inzichtelijk te maken. Begeleidende teamleden kunnen reageren op hetgeen de student beschrijft en suggesties/adviezen geven.
- Het maken van notulen van begeleidings- en beoordelingsgesprekken die plaats vinden.
- Het maken van inhoudelijke (reflectie)verslagen als hulpmiddel en bewijs voor het leerproces.

Gesprekken tijdens het praktijkleren

Kennismakingsgesprek

Zodra de definitieve stageplanning bekend is nemen de student en stageplaats contact met elkaar op om afspraken te maken over de kennismaking.

Richtlijnen voor het kennismakingsgesprek:

- persoonlijke kennismaking met de werkvelddeskundigen
- uitwisselen formele gegevens en informatie
- bespreken van de verwachtingen die de student en stageplaats hebben
- afspraken maken m.b.t. de voorbereiding op de stage
- formaliteiten en regelingen afwerken, zoals stagecontract en dienstkleding.

Introductieperiode

De introductieperiode werkt naar twee kanten. Enerzijds neemt de student kennis van bepaalde zaken en maakt hij zich bepaalde vaardigheden eigen om in een zo gunstig mogelijke uitgangspositie voor het praktijkleren te komen. Anderzijds peilt de werkvelddeskundige wat voor persoon de student is, welke leer methode bij hem past en welke begeleidingsstijl van toepassing zal zijn.

De onderstaande activiteiten vinden plaats tijdens de eerste twee weken van de praktijkperiode:

- kennis maken met zorgvragers en collegae
- eigen maken van werkwijzen, gedragsregels, werkschema's
- kennis nemen van doelstellingen, taken en verantwoordelijkheden van de werkers op de werkplek
- bijwerken van vereist kennis /vaardigheidsniveau
- helder krijgen van de manier van leren tijdens de praktijkperiode en de daarbij passende manier van begeleiding
- onderzoeken en formuleren van de leerdoelen en activiteiten voor het praktijkleren

Het principe van "training on the job" is dat de student in de zorgverlening meewerkt, hetzelfde doet als de gediplomeerde beroepsbeoefenaren, maar dan onder begeleiding. Tijdens het inwerken op de afdeling is de student boventallig, daarna kan, in overleg, de boventalligheid geleidelijk worden opgeheven, naarmate de zelfstandigheid in het verpleegkundig functioneren verantwoord vordert. De student kan ingepland worden voor alle voorkomende diensten. Ook al heeft de stageplaats

de boventaligheid deels opgeheven, de ruimte om te leren dient gehandhaafd te blijven.

Contractgesprek

De introductieperiode wordt, na 2 à 3 weken, afgerond met het contractgesprek. Dit gesprek, dat tevens de start is van de leerfase, maakt duidelijk op welke wijze de student en werkvelddeskundige zullen gaan samenwerken. Besproken worden de inhoud en de werkwijze tijdens deze praktijkperiode. Voorafgaande aan dit gesprek levert de student zijn stagewerkplan in. Er worden afspraken gemaakt over leren en werken, begeleiden en toetsen, die de student vastlegt in een verslag van het gesprek.

Voortgangsgesprek

Ongeveer eens in de twee weken voeren de student en werkvelddeskundige een voortgangs- of begeleidingsgesprek. Hierin wordt de voorgaande periode geëvalueerd met daarbij aandacht voor reflectie van de student en feedback van de werkvelddeskundige, gerelateerd aan het stagewerkplan. Verder wordt de samenwerking tussen de student en werkvelddeskundige en de andere medewerkers van de stageplaats besproken. De afspraken die voortkomen uit dit gesprek worden verwerkt in het stagewerkplan en het verslag van het gesprek.

Tussenevaluatiegesprek

Halverwege de periode van praktijkleren wordt een tussenevaluatiegesprek gevoerd (PL1 uitgezonderd). Ter voorbereiding op dit gesprek schrijft de student een pleidooi per CanMEDS-rol over waarom hij de competentiegebieden al dan niet beheerst. De werkvelddeskundige en docent praktijkleren geven daar schriftelijk feedback op. De student maakt een verslag van het tussenevaluatiegesprek. Dit verslag wordt voor akkoord ondertekend door de werkvelddeskundige en aan het portfolio toegevoegd.

Eindbeoordelingsgesprek

De periode van praktijkleren wordt afgesloten met een eindbeoordelingsgesprek, waarin vastgesteld wordt in welke mate de student de competentiegebieden beheerst. Ook voor dit gesprek schrijft de student ter voorbereiding een pleidooi per rol. Ter voorbereiding op het gesprek beoordelen de werkvelddeskundige en de docent praktijkleren het portfolio volgens de beschreven beoordelingsprocedure verderop in dit document.

In principe is de docent praktijkleren aanwezig bij het eindgesprek, maar in ieder geval als het gaat om het behalen van het eindniveau behorend bij PL4.

Het doel van diens aanwezigheid is het komen tot een allround beeld van het functioneren van de student en het uiteindelijk uitspreken van een beoordeling. Dit bereikt men door:

- Het stellen van kritische vragen n.a.v. de stage en het portfolio.
- Hoor en wederhoor van de student en diens werkvelddeskundigen.

Beoordelen van het praktijkleren

Beoordelingscriteria

Voor iedere PL-periode zijn gedragsindicatoren geformuleerd, per CanMEDS-rol en competentie, waar de student aan moet voldoen om zijn stage te behalen. Vanuit het ZelCom model, wat toegelicht wordt in [bijlage 10](#), zijn deze eindgedragingen zo geformuleerd dat ze per periode toenemen qua complexiteit en qua zelfstandigheid. Met andere woorden, de student dient steeds zelfstandiger te functioneren in steeds complexere situaties, waarbij ervanuit gegaan wordt dat wanneer de student voldoet aan het eindgedrag behorende bij een bepaalde PL-periode, automatisch ook voldoet aan het eindgedrag van eerdere PL-perioden.

Onderwijs en de bijbehorende opdrachten tijdens PL wordt niet afzonderlijk beoordeeld. Ze bestaan uit componenten die bijdragen aan het behalen van het eindgedrag. De producten van het onderwijs worden wel van ontwikkelingsgerichte feedback voorzien door de docent die het onderwijs verzorgt. Maar of de student daarmee voldoende bewijs levert voor het betreffende eindgedrag wordt bepaald door de docent praktijkleren.

Het gedrag dat beschreven staat voor PL-periode 1, 2 en 3 wordt beoordeeld met voldaan of niet voldaan. Het eindgedrag beschreven in de competenties voor PL-periode 4, wordt beoordeeld op een 10-punt schaal.

PL1 is voldaan als de student het eindgedrag laat zien van minimaal 5 CanMEDS-rollen. De gedragscriteria zijn dusdanig beschreven dat een student in PL1 alle rollen kan laten zien. Maar omdat in totaliteit het veel kan zijn voor een periode van 8 weken, is de PL1-periode voldaan als het eindgedrag van 5 van de 7 rollen behaald is.

De rol van Zorgverlener, Communicator, Samenwerkingspartner en Reflectieve EBP professional moeten zeker behaald worden. Deze worden gezien als de basis van het verpleegkundig functioneren en vormen een parameter voor de beroepskeuze. De 2 rollen die in PL 1 eventueel niet behaald worden, moeten in de volgende PL-periode wel aangetoond worden op het niveau van PL 2.

Voor het behalen van PL 2, 3 en 4 moeten de gedragsindicatoren van alle 7 CanMEDS-rollen aangetoond worden. De student kan en mag echter in sommige rollen sterker zijn dan in andere, zolang deze over het geheel voldoende functioneert. Om dit holistisch beoordelen te stimuleren, zijn in de [competentiekaart](#) profielen per PL-periode opgenomen die meer in het algemeen het gewenste gedrag van de student, de mate van complexiteit van de context en de begeleiding van de werkvelddeskundige weergeven.

Beoordelingsprocedure

Nadat de student ter voorbereiding op de eindbeoordeling de pleidooien geschreven heeft, brengt hij de werkvelddeskundige ervan op de hoogte dat het portfolio klaar is. De werkvelddeskundige geeft via het feedbackformulier dat op Stagepleinzorg staat schriftelijk feedback op de zeven pleidooien plus het onderliggende bewijs en geeft

een advies over de beoordeling. In principe heeft de werkvelddeskundige gedurende de stage al feedback gegeven op dat onderliggende bewijs. Mocht dit nog niet schriftelijke vastgelegd zijn doet de werkvelddeskundige dit alsnog voor de bewijzen waar de student in de pleidooien naar verwijst.

De werkvelddeskundige mailt het feedbackformulier met daarin diens feedback en advies beoordeling, naar de docent praktijkleren. De student levert zijn pleidooien en bijlagen in ter beoordeling. Tijdens het beoordelen voegt de docent praktijkleren het feedbackformulier van de werkvelddeskundige toe.

De beoordeling door de docent praktijkleren komt tot stand op basis van het portfolio en het functioneren in de praktijk. Het functioneren van de student in de praktijk blijkt uit de adviesbeoordeling door de werkvelddeskundige en eventueel de eigen waarnemingen van de docent praktijkleren.

Indien de werkvelddeskundige van mening is dat de student het eindgedrag heeft laten zien in de praktijk, maar het portfolio volgens de docent praktijkleren daarvoor onvoldoende bewijs bevat, krijgt de student de kans om het portfolio aan te vullen. Dit geldt zowel voor de pleidooien als het onderliggend bewijs. De student maakt met de docent praktijkleren afspraken over de termijn die hij daarvoor krijgt. De student levert opnieuw zijn pleidooien en bijlagen in, waarna de herbeoordeling volgt.

Voortijdig afbreken van de periode praktijkleren

Indien een PL-periode niet behaald is vanwege het voortijdig afbreken van het praktijkleren, dan wordt in overleg met betrokkenen besloten hoe het vervolg voor de student eruit gaat zien. De docent praktijkleren overlegt hierover met student, werkvelddeskundige, studieloopbaanbegeleider, studentconsulent en eventueel examencommissie. Het vervolg kan inhouden:

- Het beoordelen van de PL-periode, mits er minimaal 60% van de stage-uren gewerkt zijn en de student hierbij redelijkerwijs werkzaamheden/leeractiviteiten heeft kunnen verrichten die bijdragen aan het eindgedrag. Hierbij wordt afgesproken of de student het bijbehorende onderwijs afrondt.
- Het afronden van onderwijsactiviteiten in de betreffende PL-periode, terwijl het eindgedrag behorende bij de PL-periode in de periode daarop wordt herkanst.
- De gehele PL, inclusief onderwijs, opnieuw volgen.

Herkansen praktijkleren

Indien een student het eindgedrag behorende bij een PL-periode niet behaalt, neemt de student contact op met diens studentconsulent voor het bepalen van de vervolgroute.

PL 1

Het herkansen van PL 1 wijkt af van het herkansen van PL 2, 3 en 4 omdat het om een onderdeel van de propedeuse gaat.

Wanneer een student PL1 niet behaald heeft, dan zal de student PL1 herkansen tijdens de eerste 8 weken van PL2 in de eerste helft van het tweede leerjaar. Na 8 weken is er een officieel beoordelingsmoment volgens de eerder beschreven beoordelingsprocedure, waarin de gedragscriteria van PL1 getoetst worden.

Bij een positieve beoordeling kan de student verdergaan met de gedragscriteria behorende bij PL2. Bij een onvoldoende beoordeling gaat de student z.s.m. in

gesprek met de examencommissie over de consequenties. De student blijft stagelopen tot het definitieve besluit over de voortgang van de opleiding genomen is.

Het herkansingsbeleid van PL1 voor studenten van de VWO stroom wordt voor februari 2020 bekend gemaakt en zal t.z.t. verwerkt worden in deze handleiding.

PL 2

Indien een student PL 2 niet behaalt geeft de docent praktijkleren een advies aan de student, diens studieloopbaanbegeleider en studentconsulent over het vervolgtraject. De student moet een afspraak plannen met diens studentconsulent voor het bepalen van het vervolgtraject. In principe gaat de student door naar de volgende PL-periode. Halverwege die PL 3 periode wordt door de werkvelddeskundige en docent praktijkleren geëvalueerd in welke mate de student de gedragsindicatoren behorende bij de (niet behaalde) PL 2 periode behaald heeft, waarbij afspraken gemaakt worden voor het vervolg van de stage. De student kan, afhankelijk van zijn ontwikkeling, zowel het eindgedrag van de eerdere niet behaalde PL 2 periode als ook van de huidige PL 3 periode behalen. De definitieve beoordeling van de te herkansen PL 2 periode en de huidige PL 3 periode wordt pas aan het einde van de stage gegeven. Dit dus in tegenstelling tot de werkwijze bij PL 1. Indien de gedragsindicatoren van PL 3 behaald zijn ontvangt de student ook de studiepunten voor PL 2.

De student volgt in principe het onderwijs behorende bij de PL 3 periode, ongeacht of hij het eindgedrag van de PL 2 periode wat daarbij hoort behaald heeft. Dit onderwijs wordt dus niet opnieuw gevolgd. Wanneer onderwijsproducten die voortkomen uit onderwijs, behorende bij de niet behaalde PL 2 periode, behulpzaam zijn in het behalen van eindgedrag dat herkanst wordt, dan geeft de student via zelfstudie hier uitvoering aan. Hij kan dit dan als bewijs opnemen in zijn portfolio.

De studentconsulent kan afwijkende afspraken maken met de student over de opleidingsroute. Het kan dus zijn dat de student toch opnieuw de niet behaalde PL 2 periode gaat doorlopen, inclusief het bijbehorende onderwijs. De studentconsulent communiceert deze routewijziging dan naar het stagebureau en roosterbureau.

Voor studenten van de technische stroom geldt dat bij het niet behalen van de verpleegkunde PL 2 stage, niet gesolliciteerd kan worden naar een duale opleidingsplaats op de operatieafdeling van een instelling. De student kan dan alleen verder met de verpleegkunde opleiding.

PL 3

Indien een student PL 3 niet behaalt is het uitgangspunt dat de student PL 3 herkanst door deze stageperiode opnieuw te doorlopen, inclusief het bijbehorende PL 3 onderwijs. Dit beleid wijkt af van de herkansing van PL 2 omdat de student anders te zwaar belast wordt als hij, ondanks de achterstand door een onvoldoende PL 3, toch doorgaat naar het afstudeerjaar van de opleiding, waarin PL 4 en het afstudeerproject gecombineerd worden.

Persoonsgericht maatwerk blijft echter mogelijk. De studentconsulent, docent praktijkleren, studieloopbaanbegeleider, examencommissie en betreffende student kunnen overeenkomen dat er wordt afgeweken van dit beleid en dat de student toch beter door kan naar PL 4 (in combinatie met afstuderen).

PL 4

Indien PL4 niet behaald is kan er in overleg met de examencommissie een verlenging van de opleiding plaatsvinden, waarbij het advies vanuit de SLB'er en docent praktijkleren meegenomen wordt. Dit kan afhankelijk van de situatie meerdere vormen kennen:

- Verlengen van de bestaande periode op dezelfde werkplek. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:
 - a. De eindverantwoordelijke van de stageplaats, de werkvelddeskundige, docent praktijkleren en student moeten akkoord zijn met de verlenging.
 - b. Er moet bij alle partijen vertrouwen zijn in de mogelijkheid om de stage alsnog op het eindniveau af te sluiten.
 - c. De stageplaats voor de verlenging mag niet ten koste gaan van het aantal reeds aangeboden stageplaatsen.
De duur van de verlenging wordt in onderling overleg tussen de student, werkvelddeskundige en docent praktijkleren vastgesteld. De laatste praktijkperiode mag met een periode van maximaal één onderwijsperiode verlengd worden. Indien in die periode het behalen van het eindniveau niet mogelijk lijkt moet overwogen worden of een hele nieuwe praktijkleerperiode georganiseerd moet worden.
- Een 5e PL-periode op een nieuwe werkplek gedurende maximaal twee onderwijsperioden
- Herkansen van PL op een nieuwe werkplek gedurende een jaar in combinatie met het herkansen van het afstuderen
- Of zoals anders is overeengekomen in overleg met de examencommissie

Wanneer een student twee PL-periodes na elkaar niet behaalt, wordt op basis van de onderwijsexamenregeling (OER) door de examencommissie de haalbaarheid van de studie voor de student beoordeeld en de consequenties en het vervolg bepaald.

Praktische zaken

Stagecontract

Zaken die te maken hebben met de financiering, stageduur en verzekering worden meestal door de stage verlenende instelling vastgelegd in een stagecontract met de student. De school heeft daar verder geen aandeel in. Wel kan FHMG via de docent praktijkleren gevraagd worden een dergelijk contract mede te ondertekenen. Binnen FHMG worden de contracten niet gearchiveerd.

Identificatieplicht

De stage verlenende instelling is verplicht een kopie van een geldig identificatiebewijs van de student in de loonadministratie op te nemen. Bij controles zullen ook stagiaires zich moeten kunnen identificeren (Min. van Sociale Zaken, Werkgelegenheid en Financiën).

Hiertoe kan een kopie van de volgende bescheiden gevraagd worden:

- Paspoort / toeristenkaart
- Gemeentelijke identiteitskaart
- Brommerrijbewijs / Rijbewijs auto
- Verblijfsdocument.

Stagevergoedingen

Of een zorginstelling stagevergoedingen geeft, wordt gebaseerd op de voor die instelling betreffende CAO.

Verzekeringen

De student is in de regel en bij voorkeur zelf voor WA verzekerd, mogelijk via diens ouders.

In andere gevallen en bijzondere omstandigheden is voor alle studenten die op praktijkleren periode zijn door Fontys Hogescholen een collectieve WA verzekering afgesloten en een ongevallenzekeringsverzekering. Deze verzekering is dekkend voor reizen naar en van school /stageplaats, tijdens verblijf op school/ stageplaats, pauzes en tussenuren.

De premies worden door de student betaald, middels de instituutbijdrage aan het begin van elk schooljaar. Deze verzekering loopt van 1 augustus tot 1 augustus. De verzekering geldt uitsluitend voor praktijkperioden in Nederland. Voor verzekeringen voor praktijkperioden in het buitenland en overige informatie kan men terecht bij de Dienst Juridische zaken van Fontys: juridischezaken@fontys.nl

Aansprakelijkheid stageverlener

Tijdens het praktijkleren is er een voortdurende spanning tussen leren en werken. De stage verlenende instelling is aansprakelijk voor het werk dat geleverd wordt door de student die zij hebben toegelaten in hun organisatie. Daarom is het raadzaam de student nooit zonder een gediplomeerde verpleegkundige op de achtergrond alleen tijdens een dienst te laten functioneren. Problemen in deze dienst de student in eerste instantie te bespreken met de werkvelddeskundige.

Aanwezigheid tijdens stage

Afwezigheid t.g.v. ziekte

Bij ziekte dient de student zich zowel bij de docent praktijkleren als op de stageplaats, volgens de daar geldende procedure, ziek te melden en daarna ook weer beter te melden. Indien het verzuim op een lesdag valt ook bij de betreffende docenten. Veelvuldige afwezigheid kan invloed hebben op de mogelijkheid het gewenste eindgedrag te behalen.

Reistijd

Tijdens de praktijkleren periode wordt de reistijd om de stageplaats te bereiken en nadien weer terug te keren naar de woonplaats, niet in mindering gebracht op de stagetijd.

Schoolvakanties en feestdagen

In elke praktijkleren periode zijn enkele vakantiedagen opgenomen. Deze vallen niet in de stagetijd, en plant de student in overleg met de instelling/afdeling. Stage instellingen gaan verschillend om met het toekennen van vakantiedagen. De student heeft tijdens stages niet automatisch recht op vrij tijdens schoolvakanties. De student dient bij het plannen van vakanties echter wel zoveel mogelijk rekening te houden met de lesdagen tijdens praktijkleren.

Ook feestdagen die in de stageperiode vallen gaan niet van de stagetijd af en zijn dus geen extra vrije dagen.

Deelnemen aan onderwijs tijdens de praktijkleren periode

Indien de student afwezig is tijdens het onderwijs wegens vakantie of ziekte is de student zelf verantwoordelijk om zich op de hoogte te stellen van de gemiste lesstof en opdrachten.

De mogelijkheid bestaat dat een student, voltijd of deeltijd, tijdens een praktijkperiode één of meerdere onderwijsonderdelen opnieuw moet doorlopen of toetsen moet afleggen. Ook kan als gevolg van een individueel vastgestelde opleidingsroute "stapelings" van onderwijsonderdelen voorkomen.

De tijd die nodig is om het onderwijs te volgen valt buiten de normale stagetijd. De student neemt dus aan onderwijsonderdelen deel tijdens de eigen vrije tijd en dit wordt niet in mindering gebracht op de stagetijd.

Bestuurlijke activiteiten

Studenten die bestuurlijk actief zijn binnen FHMG moeten in de gelegenheid worden gesteld om aan die activiteiten deel te nemen. Voor de stage betekent het dat de instelling in goede afstemming met de student de diensten hierop moet aanpassen zodat de student naar de bijeenkomsten kan. De tijd die de student besteedt aan deze bijeenkomsten geldt als stagetijd.

Bijzonder verlof

Indien noodzakelijk kan de student tijdens de praktijkleren periode in aanmerking komen voor bijzonder verlof. Bijzonder verlof wordt verleend door de docent

praktijkleren, nadat de student hiertoe een schriftelijk verzoek heeft ingediend.

Bijzonder verlof wordt verleend bij:

- Ondertrouw en huwelijk: 4 dagen
- Bijwonen huwelijk van directe familieleden: 1 dag
- Huwelijksfeest ouders: 1 dag
- Bevalling partner: 2 dagen
- Overlijden directe familieleden: 1 dag
- Verhuizen (maximaal 1x per praktijkperiode): 1 dag

In die gevallen, waarin bovenstaande niet voorziet, kan de student zich wenden tot de docent praktijkleren.

Deeltijd stages

Voor de inzet van uren tijdens de stages: zie [het hoofdstuk Perioden van praktijkleren](#).

In onderling overleg tussen student en werkvelddeskundige kan de inzet verhoogd worden. Het definitieve stagerooster komt tot stand in goed overleg tussen de student en werkvelddeskundige. Hierbij spelen niet alleen de (on)mogelijkheden van de student een rol, maar ook de eisen die door de stageplaats worden gesteld aan het leren van de beroepsuitoefening in de zorgsituaties, zoals die zich ter plaatse voordoen.

In principe komen alle verschillende diensten, zoals op de stageplaats gebruikelijk, in aanmerking. De school adviseert de stagetijd, die per week wordt ingezet, zoveel mogelijk aaneengesloten in te plannen, zodat de continuïteit in leren en verplegen wordt ondersteund. De vermelde stagetijd is een netto stage-inzet.

Het deelnemen aan de onderwijsactiviteiten op school en de voortgangstoets worden niet op de stagetijd in mindering gebracht en vallen dus buiten het aantal stage-uren per week.

Werving van stageplaatsen voor deeltijd studenten

FHMG werft ook stageplaatsen voor de studenten van de deeltijdvariant. Het zelf werven van individuele stageplaatsen voor deeltijders, behoort echter ook tot de mogelijkheid. De procedure is dat de deeltijdstudent toestemming voor de betreffende stage vraagt aan het stagebureau; Dit voorafgaand aan de stage planning van FHMG.

De stageplaats dient te voldoen aan onderstaande vereisten:

- De stageplaats valt binnen de regio van FHMG.
- De stageplaats gaat niet ten koste van stageplaatsen voor reguliere studenten.
- De stageplaats doorkruist niet de stage planning van FHMG (ter beoordeling aan het stagebureau). Dat betekent dat in geval van een door FHMG toegewezen stageplaats, deze altijd prioriteit heeft boven de eigen geworven stageplaats (in dat geval is er namelijk niet geworven vooraf aan de stage planning, maar tijdens de stage planning van FHMG).
- Er is door de commissie praktijkleren een leergemeenschap en docent praktijkleren toegewezen aan de geworven stageplaats.

- Er is een rolmodel op Hbo-niveau werkzaam op de stageplaats.
- Er is begeleiding op Hbo-niveau op de stageplaats.
- De stageplaats biedt voldoende leermomenten op Hbo-niveau voor de student.
- De student is boventallig, zie het hoofdstuk '[Gesprekken tijdens het praktijkleren](#)', Introductieperiode.
- Rolverwarring van werkgever/werknemer moet voorkomen worden; geen stage op een plaats waar de student al werkzaam is in een andere rol.
- De student is op de hoogte van de financiële consequenties.

Belofte tot geheimhouding en giften

Bij het uitreiken van het verpleegkundige diploma, welke de bevoegdheid geeft de titel van verpleegkundige te voeren, wordt ten overstaan van de examencommissie, de volgende belofte afgelegd:

"Ik beloof dat ik geheim zal houden, al hetgeen mij in de uitoefening van mijn beroep als verpleegkundige als geheim is toevertrouwd of wat hierbij als geheim te mijner kennis is gekomen en waarvan ik het betrouwbaar karakter moet begrijpen."

Hoewel deze belofte pas tijdens de diplomering wordt afgelegd en als zodanig wordt geformaliseerd, wordt van de student verwacht dat hij de inhoud en de betekenis van de belofte kent en deze tijdens het praktijkleren hanteert. Hierbij wordt de uiterste zorgvuldigheid van de student verwacht ten aanzien van het omgaan met de privacy van de hulpvrager en zorgbehoevende.

Giften

Voor het aannemen van giften tijdens de stage zie [de beroepscode verpleegkundige](#) en het beleid van de instelling

Verklaringen

De stage verlenende instelling informeert de student aan welke eisen deze moet voldoen met betrekking tot vaccinaties en verklaringen

Hepatitis B

Zorginstellingen kunnen een volledig doorlopen vaccinatieprogramma tegen hepatitis B van de student verlangen. FHMG biedt studenten de mogelijkheid zich te laten vaccineren. FHMG adviseert studenten met klem om hier zo snel mogelijk mee te starten. De eerste onderwijsperiode in het eerste jaar is het meest geschikt om het vaccinatietraject te starten, dat tot en met de laatste bloedsuitslag zeker 8 maanden in beslag neemt. Overigens kan het hele jaar door gestart worden met het vaccinatieprogramma. Zie verder [de informatie over hepatitis-B](#) op stagepleinzorg.

MRSA vrije verklaring

Zorginstellingen kunnen een MRSA-vrije verklaring van de student verlangen wanneer de student:

- Gedurende 1 week of langer in een ziekenhuis buiten Nederland heeft gewerkt of stagegelopen.
- In deze periode tenminste 24 uur opgenomen is geweest in een ziekenhuis.

Overleg met de contactpersoon van betreffende zorginstelling wijst uit hoe de student in het bezit van deze verklaring kan komen.

TB vrije verklaring

Een zorginstelling kan een TB-vrije verklaring verlangen. Deze verklaring wordt afgegeven door het consultatiebureau voor TBC-bestrijding. Algemene ziekenhuizen willen over het algemeen een verklaring die niet ouder is dan een half jaar. Zonder TB-vrije verklaring kan de student geweigerd worden door de stageplaats.

Verklaring omtrent Gedrag (VOG)

Zorginstellingen voor langdurige zorg (inclusief langdurige GGZ) zijn wettelijk verplicht zijn om van nieuwe medewerkers die in dienst komen een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen. Deze eis geldt voor iedereen die een arbeidsovereenkomst met de zorginstelling aan gaat. Deze wettelijke verplichting geldt NIET voor stagiaires, vrijwilligers en uitzendkrachten.

Er zijn enkele zorginstellingen die desondanks toch een VOG van stagiaires eisen. De communicatie daarover verloopt via de zorginstelling. Voor zover ons bekend is, vergoeden zij meestal ook de kosten hiervoor. Een vergoeding vanuit FHMG voor een VOG is helaas niet mogelijk.

Problemen op de stageplaats

Wanneer zich problemen voordoen op de stageplaats in het leerproces van de student, dan is de handelwijze als volgt: De student bespreekt de problemen met de werkvelddeskundige van de stageplaats. Ook de werkvelddeskundige kan dit initiëren. Indien men er samen niet uitkomt, kan de hulp worden ingeroepen van de docent praktijkleren.

Vroegtijdige onderkenning en signalering van problemen of onduidelijkheden ten aanzien van de inhoud, betekent veelal dat het praktijkleren na duidelijke afspraken positief kan worden voortgezet. In een enkel geval kan het nodig zijn de praktijkleren periode voortijdig te beëindigen, zodat de student meer ruimte krijgt om onder begeleiding aan persoonlijke problematiek verder te werken.

Discriminatie

Op de stageplaats kun je in aanraking komen met discriminatie. Denk aan discriminatie vanwege nationaliteit, huidskleur, politieke of levensovertuiging, etnische afkomst, geslacht en seksuele geaardheid. In Nederland is dat niet toegestaan (artikel 1 uit de Grondwet). In de verpleegkundige beroepscode staat expliciet vermeld dat iedere zorgvrager recht heeft op zorg ongeacht sociale positie, etnische afkomst, geslacht, geloof of wat dan ook (artikel 2.1.).

Helaas komt het voor dat patiënten/cliënten/bewoners discrimineren. Bijvoorbeeld dat ze niet door een mannelijke zorgverlener geholpen willen worden of dat je vanwege het dragen van een hoofddoek geweigerd wordt om zorg te verlenen. Wij adviseren

je om elke vorm van discriminatie die jou overkomt te bespreken met je werkbegeleider en je team. Veel zorgorganisaties hebben beleid over hoe ze omgaan met patiënten/cliënten/bewoners die zorgverleners discrimineren. Meld het alsjeblieft óók bij je docent praktijkleren. Indien je dit wenst kun je ook naar de vertrouwenspersoon van FHMG.

Prikaccident

De school doet er alles aan om het injecteren in de schoolse situatie aan de hoogste veiligheidseisen te laten voldoen. Alle docenten die deze lessen verzorgen zijn op de hoogte van de ´eerste hulp bij een prikaccident´. Dit houdt in: goed laten doorbloeden en uitknijpen onder stromend water. Daarna drogen en desinfecteren met alcohol 70%. Wanneer deze eerste hulp verleend is wordt direct een melding gedaan bij PrikPunt!. Dit is een landelijk meldpunt waar het prikaccident geregistreerd wordt en waar de betrokken student in een nazorgtraject komt.

Als een student onverhoeds te maken krijgt met een prikaccident op de stageplaats, dan is dezelfde eerste hulp bij prikaccidenten van kracht: laat het wondje goed doorbloeden en knijp het uit onder stromend water. Daarna drogen en desinfecteren met alcohol 70%. De student meldt het prikaccident direct bij de werkvelddeskundige of andere contactpersoon van de instelling. Voor de afwikkeling ervan wordt de instellingsgebonden richtlijn gevolgd.

Referenties

- Billett, S. (2004). Workplace participatory practices: Conceptualising workplaces as learning environments. *Journal of Workplace Learning*, 16(6), 312-324.
- Blokhuis, F. T. L. (2006). Evidence-based design of workplace learning. University of Twente, Enschede.
- Bulthuis, P.H. (2011). *Handleiding Hbo-niveau. Handleiding voor het onderzoeken, realiseren en verantwoorden van het Hbo-niveau*. Deventer: Saxion.
- Bulthuis, P. (2013). Het Zelcommodel, grip op competentieniveaus: De samenhang tussen zelfstandigheid en complexiteit. *Examens*, 10(2), 5-10.
- de Laat, M., & Coenders, M. (2011). *Communities of practice en netwerken*. In J. Kessels & R. Poell (Eds.), *Handboek human resource development* (417-428). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Dochy, F., Heylen, L., & Mosselaer (red.) (2002). *Assessment in onderwijs: nieuwe toetsvormen en examinering in studentgericht onderwijs en competentiegericht onderwijs* (11-31). Utrecht: Lemma.
- Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid (2015). *Blauwdruk HBOV: Kadernotitie van het competentiegestuurde leerplan* Dael van, J. e.a.
- Van Merwijk, C (2012) Verpleegkundigen en verzorgenden, V&V 2020 Deel 3 Beroepsprofiel verpleegkundige
- Munten, G., Legius, M., Niessen, T., Snoeren, M., Jukema, J. & Harps-Timmerman, A. (2012). Practice Development. Naar duurzame verandering van zorg- en onderwijspraktijken.
- Niessen, T. & Cox, K. (Eds.). (2011). *Innoverend leren in Het ZorgInnovatieCentrum. Het creëren van ruimte voor vernieuwing*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Onstenk, J. (1997). *Lerend leren werken. Brede vakbekwaamheid en de integratie van leren, Werken en innoveren*. Delft: Eburon.
- Simons, P. R. J. (1999a). *Competentiegerichte leeromgevingen in organisaties en hoger beroepsonderwijs*. In K. Schlusmans, Slotman, R., Nagtegaal C. en Kinkhorst G. (eds.). *Competentiegerichte leeromgevingen*. Utrecht Lemma.
- Snoeren, M. (2015). *Working = learning. A complexity approach to workplace learning within residential care for older people*. (PhD thesis). Ridderkerk: VU University Medical Centre Amsterdam.

Valcke, M. (2010). *Onderwijskunde als ontwerpwetenschap. Een inleiding voor ontwikkelaars van instructie en voor toekomstige leerkrachten*. Gent: Academia Press.

Bijlage 1 – CanMEDS-rollen en competentiegebieden

Bij de beschrijving van de verpleegkundige (VPK), operatieassistent (OA) en anesthesiemedewerker (AM) maken we gebruik van de ordening in zeven competentiegebieden (rollen), gebaseerd op de systematiek van de CanMEDS (Canadian Medical Education Directions for Specialists). Kern van de beroepsuitoefening is de verpleegkundige, operatieassistent of anesthesiemedewerker als zorgverlener (in het schema afgebeeld in het midden van de 'bloem'). Alle andere bekwaamheden raken aan die centrale rol en krijgen er richting door.

De competentiegebieden zijn in dit beroepsprofiel als volgt uitgewerkt:

- Vakinhoudelijk handelen: de VPK, OA en AM als zorgverlener.
- Communicatie: de VPK, OA en AM als communicator.
- Samenwerking: de VPK, OA en AM als samenwerkingspartner.
- Kennis en wetenschap: de VPK, OA en AM als reflectieve professional die handelt naar de laatste stand van de wetenschap.
- Maatschappelijk handelen: de VPK, OA en AM als gezondheidsbevorderaar.
- Organisatie: de VPK, OA, AM als organisator.
- Professionaliteit en kwaliteit: de VPK, OA, AM als professional en kwaliteitsbevorderaar.

Per competentiegebied is beschreven welke kennis, vaardigheden en houding van de verpleegkundige gevraagd wordt. Hoewel de competentiegebieden apart van elkaar zijn beschreven, zijn zij onlosmakelijk met elkaar verbonden, met dat van de zorgverlener als kern van de beroepsuitoefening.

[Opleidingsprofiel Bachelor of Nursing 2020 4.0](#)

Bijlage 2 – Leerplanschema's opleidingsvarianten

Leerplanschema VWO stroom					
	Periode 1	Periode 2		Periode 3	Periode 4
Leerjaar 1	F1VWO	F2VWO	F3VWO	PL2	
Leerjaar 2	F4		F5	PL3	
Leerjaar 3	minor			PL4 + afstudeeronderzoek	
Leerjaar 4	PL4 + afstudeeronderzoek				

Leerplanschema Deeltijd				
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Leerjaar 1	F1P ¹	F2P	F3P	Deeltijd PL1
Leerjaar 2	Deeltijd PL2		F4P	F5P
Leerjaar 3	Keuzeonderwijs		Deeltijd PL3	
Leerjaar 4	Deeltijd PL3		Deeltijd PL 4 + afstudeeronderzoek	
Leerjaar 5	Deeltijd PL 4 + afstudeeronderzoek			

Leerplanschema Technische stroom				
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Leerjaar 1	F1	F2 + BO	F3 ²	PL1
Leerjaar 2	PL2		F4	F5
Leerjaar 3, Duaal traject	Minor én TAM / AV of TOA / CV honoursdeel			
	PL3: leren en werken: 32 u/wk			
Leerjaar 4, Duaal traject	Praktijkonderzoek afstuderen + TAM AV of TOA /CV honoursdeel			
	PL4: leren en werken: 32 u/wk			

¹ Parttime/deeltijd

² In periode 3 of 4 vindt het praktijkleren (PL1) plaats

Bijlage 3 – Gegevens student voor docent praktijkleren

Algemene gegevens	
Naam:	
Studentnummer:	
Adres:	
Woonplaats:	
Geboortedatum:	
Telefoonnummer:	
E-mailadres:	
Gegevens stageplaats/afdeling	
Stageplaats:	
Afdeling / team:	
Adres stageplaats:	
Telefoon stageplaats:	
Teamleider / afd. hoofd + e-mailadres / tel nr.:	
Werkbegeleider 1 + e-mailadres/ tel.nr:	
Werkbegeleider 2 + e-mailadres / tel.nr:	
Belangrijke informatie	
Leerjaar:	
PL 1, 2, 3 of 4:	
Eerdere stages (welke, waar en eventuele bijzonderheden):	
Stages behaald?	
Belangrijke zaken: (handicap, ziekte, dingen waar ik rekening mee moet houden, etc.):	
SLB'er:	
Studentconsulent:	

Bijlage 4 – Checklist Stagewerkplan

Checklist Stagewerkplan t.b.v. het praktijkleren			
1	Algemene en personele gegevens:	verwerkt	behoeft aanpassing
a.	Persoonlijke gegevens; naam , adres, telefoonnummer		
b.	Opleiding en leerjaar		
c.	Praktijkleerperiode 1, 2, 3 of 4		
d.	Begin- einddatum stageperiode		
e.	Werkvelddeskundigen		
f.	Studieloopbaanbegeleider		
Opmerkingen:			
2.	Beschrijving aandachtspunten:		
a.	Aandachtspunten vanuit school, eventueel verwerkt in Persoonlijk Ontwikkeling Plan (POP)		
b.	Aandachtspunten vanuit eventuele eerdere PL-perioden, gericht op beroepsmatig functioneren en persoonlijke ontwikkeling		
Opmerkingen:			
3.	Beknopte beschrijving van de volgende punten:		
a.	Hoe de student aankijkt tegen de zorgsetting en zorgcategorie		
b.	Hoe de eerste stageweken op de afdeling zijn verlopen		
c.	Welke verwachtingen de student heeft en wat er van hem verwacht mag worden.		
d.	Welke leerstijl de student heeft.		
e.	Hoe de werkbegeleider de student het beste kan ondersteunen bij het praktijkleren		
Opmerkingen:			

4.	Geef je eindsituatie van je vorige stage in onderstaand schema aan. Kruis bij iedere rol aan welke gedragscriteria je behaald hebt.			
	Gedragscriteria PL 1	Gedragscriteria PL 2	Gedragscriteria PL 3	Gedragscriteria PL 4
Zorgverlener				
Communicator				
Samenwerkingspartner				
Reflectieve EBP professional				
Gezondheidsbevorderaar				
Organisator				
Professional en kwaliteitsbevorderaar				
Opmerkingen:				
5.	Beschrijving van de leerdoelen gericht op het verder ontwikkelen van de competenties. Per leerdoel staat geformuleerd;			
a.	Concreet leerdoel			
b.	Verduidelijking van de begrippen die in het doel staan			
c.	Beginsituatie			
d.	Leeractiviteiten			
e.	Gewenste manier van begeleiden			
f.	Toetsing van het leerdoel			
g.	Koppeling van het leerdoel aan de CanMEDS-rollen, competenties en gedragsindicatoren			
h.	Tijdsplanning			
Opmerkingen:				

Bijlage 5 – Uitwerking leerdoel

Aandachtspunt: *Ik wil deze stage aandacht besteden aan:*

--

Concreet leerdoel: *De RUMBA of SMART eisen toegepast:*

--

Verduidelijking van elementen uit het leerdoel: *Begripsverheldering:*

--

Mijn beginsituatie: *Tot nu toe heb ik hier zo aan gewerkt:*

--

Leeractiviteiten: *Om dit leerdoel te bereiken ga ik:*

--

Vraag om begeleiding: *Van mijn begeleid(st)er(s) verwacht ik:*

--

Toets: *Mijn verantwoording zal bestaan uit:*

--

Met dit leerdoel wil ik de volgende CanMEDS-rollen, competentie(s) en gedragscriteria bereiken:

1. 2. 3.

Bijlage 6 – Voorbeeld leerdoel

Aandachtspunt

Hierbij wordt verwezen naar hetgeen in het stagewerkplan genoemd wordt onder aandachtspunten voor de praktijkleerperiode, dus in algemene termen waaraan tijdens de praktijkleerperiode aandacht besteed gaat worden.

Deze aandachtspunten kunnen voortkomen uit de eerste kennismaking met de afdeling maar zeker ook uit het POP van de student.

Voorbeeld:

Ik wil inzicht hebben in de achtergronden van de psychische, sociale en emotionele begeleiding van patiënten en familie en zelf patiënten begeleiden.

Ik wil mij verder ontwikkelen als assertieve verpleegkundige.

Concreet leerdoel

Hier wordt met gebruik van werkwoorden die concreet waarneembaar gedrag weergeven, beschreven wat de student nu precies wil leren. Hier worden werkwoorden gehanteerd als: analyseren, beargumenteren, voorstellen doen, ontwerpen, uitleggen enz. Zie hiervoor het werkwoordenschema in bijlage 5.

Bij elk leerdoel moet de student in het concrete leerdoel aangeven binnen welke termijn hij/zij het leerdoel wil bereiken. Door het benoemen van termijnen ontstaat namelijk tevens een planning, een prioriteitsstelling van de leerdoelen. Het plannen van evaluatiemomenten kan aan de termijnen worden gekoppeld en het verloop van de praktijkleerperiode kan daardoor worden getoetst.

Voorbeeld:

“Na 12 weken kan ik in een gesprek verantwoorden vanuit welke achtergronden de psychische, sociale en emotionele verpleegkundige begeleiding van patiënten en hun familie plaats vindt op de afdeling en kan ik ook patiënten zelf volgens de gemaakte afspraken begeleiden in hun ziekteproces”.

Bij de beschrijving van het concrete leerdoel kunnen de RUMBA- en/of de SMART-regels een uitstekend hulpmiddel vormen.

Verduidelijking van elementen uit het leerdoel

De begrippen die bij het specifieke leerdoel worden genoemd, worden hier nog eens nader uitgelegd om deze begrippen daarmee meetbaar te maken.

Voorbeeld:

“in een gesprek kunnen verantwoorden van de achtergronden” betekent:

- *kunnen benoemen van de visie achter de begeleiding en kunnen beargumenteren waarom juist op die manier begeleidt wordt.*

“psychische, sociale en emotionele verpleegkundige begeleiding” betekent:

- *omgangsvormen van verpleegkundigen op de afdeling hanteren met zowel patiënten als familie. Bij patiënten kan de omgangsvorm afhangen van de psychische, sociale en emotionele gesteldheid van de patiënt ten gevolge van het ziektebeeld; de begeleiding van de familie vindt redelijk consequent en gestructureerd plaats in de familiegesprekken.*

“zelf patiënten begeleiden in hun ziekteproces” betekent:

- *Ik wil graag een vertrouwensband krijgen met de patiënten op de afdeling zodat ik in gesprekken met hen kan doorvragen op hun belevingen, hun psychisch en sociaal en emotioneel functioneren om daar goed zicht op te krijgen en ondersteuning te kunnen bieden. Ik wil daar zelfstandig in kunnen functioneren met verantwoording achteraf.*

Beginsituatie

Hier geeft de student aan hoe hij tot nu toe aan dit leerdoel gewerkt heeft, zowel op schools als op stage.

Voorbeeld:

Dit is mijn eerste stage en ik ben nog nooit eerder met mensen in aanraking geweest die psychische, sociale en emotionele begeleiding nodig hadden. Op school heb ik wel gesprekken gevoerd met simulatiepatiënten: met een aan alcohol verslaafde (simulatie-) patiënt, met een ongeruste (simulatie-)moeder over haar te dikke dochter.

Ik heb meegedaan aan een assertiviteitstraining om in de groep beter naar voren te komen: hierdoor ben ik naar mijn idee wel gegroeid maar ik vind dat ik nog verder door moet groeien tijdens deze stage.

Leeractiviteiten

Om een leerdoel te kunnen bereiken zal de student duidelijk moeten maken welke activiteiten hij gaat ondernemen om het leerdoel te bereiken.

Voorbeeld:

- *Literatuur lezen m.b.t. verpleegkundige begeleiding aan psychiatrische patiënten en hun familie.*
- *Verpleegdossiers van patiënten lezen m.b.t. omgang c.q. afspraken verpleegkundigen observeren op de afdeling bij hun omgang met de patiënten en hun familie*
- *Navragen bij collega's waarom zij op een bepaalde manier met patiënten en hun familie omgaan*
- *Zelf zorgsituaties met de patiënten opzoeken en na overleg met collega's ook zelf uitvoeren*
- *Bij mijn omgang met patiënten en hun familie goed nadenken hoe ik zal handelen en waarom en na mijn handelen en daarop dan evalueren met een collega hoe ik het heb gedaan, waarom ik het zo heb gedaan en hoe ik het anders had kunnen doen*

Vraag om begeleiding

De student maakt hierbij duidelijk welke begeleiding hij specifiek denkt nodig te hebben om dit leerdoel te bereiken. Een verwijzing naar de algemene begeleidingsaspecten uit het stagewerkplan kán, maar hóéft hierbij niet voldoende te zijn.

Voorbeeld:

Ik zou het prettig vinden als mijn werkbegeleid(st)er mij regelmatig feedback geeft op mijn houding en taalgebruik bij mijn psychische, sociale en emotionele begeleiding van psychiatrische patiënten. Ook raak ik snel emotioneel door problemen van anderen en ik zou graag geholpen worden om meer afstand te nemen van problemen van anderen; ik wil dat mijn begeleid(st)er mij hier vooraf en indien mogelijk tijdens mijn werk op aanspreekt.

Toets

Aan het einde van de praktijkleerperiode zal de student moeten kunnen verantwoorden óf hij het leerdoel heeft bereikt passend bij de gedragscriteria van de PL-periode. Door vooraf vast te leggen hoe de student daarvan bewijs wil leveren, legt hij bij elk leerdoel vast hoe evaluatie/toetsing van dat leerdoel zal plaats vinden en op welk niveau hij/zij wil worden afgerekend.

Voorbeeld:

Ik kan de achtergronden benoemen van de verpleegkundige begeleiding en kan hier ook zelf naar handelen bij mijn begeleiding van de patiënten en hun familie. Ik laat dit in mijn handelen zien en beschrijf mijn handelen in mijn eindverslag en mijn methodisch verpleegkundig verslag; ik streef hierbij naar een beoordeling op het niveau van PL 1.

Koppeling met rollen, competenties en gedragsindicatoren

Om de leerdoelen in te passen in het competentiegericht leren geeft de student bij elk leerdoel aan binnen welke CanMEDS-rol en competenties een leerdoel valt. En welke niveau van de gedragsindicator(en) hij wil bereiken; PL 1, 2, 3 of 4.

Voorbeeld:

Dit leerdoel behoort tot:

CanMEDS-rol	Competentie	Gedragsindicatoren PL 2
<i>Zorgverlener</i>	<i>De vpk stelt op basis van klinisch redeneren de behoefte aan verpleegkundige zorg vast op lichamelijk, psychisch, functioneel en sociaal gebied, indiceert en verleent deze zorg in complexe situaties, volgens het verpleegkundig proces, op basis van evidence based practice.</i>	<i>Je verklaart de verschijnselen en oorzaken van de zorgvraag op basis van klinisch redeneren. Je zoekt samenhang in deze verschijnselen en geeft op basis hiervan invulling aan het verpleegkundig proces.</i>
<i>Communicator</i>	<i>De verpleegkundige communiceert op persoonsgerichte en professionele wijze met de zorgvrager en diens informele netwerk, waarbij voor optimale informatie-uitwisseling wordt gezorgd.</i>	<i>- Je kunt persoonsgerichte gesprekstechnieken toepassen, passend bij de zorgvrager en de fase van het verpleegkundig proces.</i>

Bijlage 7 – Hulpmiddel werkwoorden voor doelen SWP

PL 1	PL 2	PL 3	PL 4
wil weten	neemt initiatief	legt verbanden	ziet knelpunten
vraagt / bevragen	laat zien	theorie - praktijk	weet van weerstanden
kan uitleggen / verklaren	voert uit	ziet	verandering op strategieën
is bekend met	pakt aan	overeenkomsten en verschillen	probleem oplossen
herkennen	werkt volgens protocollen	verschillende competenties tegelijkertijd	ziet valkuilen
benoemen	gebruikt	inzicht	analyseren
ziet	hanteert	geeft betekenis	heeft ideeën
bespreekt wat hij niet snapt	bepaalt	vervolledigen	oordeel
informeert	meet / weegt	brengt samen	doet voorstellen
weet	houdt toezicht op	coördineert	ziet toe op
oriënteert	kan uitleggen	ziet processen	voegt toe
volgt	brengt in / aan	doorziet	controleert
kan bedenken	presenteert	kijkt kritisch	onderzoekt
heeft door dat...	laat zien	uitleggen	verandert
voelt (in) (aan)	legt voort	onderzoekt	brengt veranderingen aan
kan omschrijven	spant zich in	controleert	twijfelt
geeft definitie	doet moeite voor	heeft mening	weegt af
is op de hoogte van	oefent / herhaalt	visie	ziet tegenstellingen
heeft besef van	verzamelt	kan beredeneren	herkent talent (bij anderen en zichzelf)
toont belangstelling voor	doet voor	varieert	herstelt
verplaatst zich in	komt afspraken na	wijkt af	vervangt
raadpleegt	levert aan	brengt over	probeert uit
hoort	presteert	zet om	bevordert
ervaart	oefent uit	verwacht	bedenkt
informeert	raadpleegt	verbindt	corrigeert
wordt gewaar	vermeldt	legt uit	spreekt aan
ondervindt	motiveert actie	volgt proces van	enthousiasmeert
is nieuwsgierig	overlegt	verklaart	zet anderen tot ...
luistert	beeld uit (rollenspel)	verwijst	weerlegt
let op	verplicht zich	vergelijkt	improviseert
bevestigt	reflecteert ziet om	combineert	kan flexibel omgaan met
ziet gevolgen	beschouwt	brengt ordening aan	confronteert
op de hoogte van	rapporteert	kent grens	onderhandelt
heeft helder	schikt	werkt samen	
	helpt	weegt af	
	betreft	onderscheidt	
	signaleert	toetst	
	houdt rekening met	bewaakt	
		overweegt	

Bijlage 8 – Documenten voor portfolio PL

Of een student voldoet aan het eindgedrag passend bij de PL-periode wordt beoordeeld op basis van een portfolio waarin de student inzichtelijk maakt in welke mate hij competent is. Het portfolio betreft in ieder geval:

- Stagewerkplan met leerdoelen voor het behalen van de competentiegebieden.
- De producten vanuit Leven Lang Leren en het onderwijs tijdens praktijkleren. (Zie opdrachten in de studentenhandleidingen) Deze opdrachten worden voorzien van ontwikkelingsgericht feedback door de betreffende docent, maar worden niet apart beoordeeld. Ze dragen bij aan het behalen van het eindgedrag, dat door de werkvelddeskundige en de docent praktijkleren beoordeeld wordt.
- Bewijs vanuit de praktijk* waardoor het leerproces, de ontwikkeling en de competenties van de student inzichtelijk worden, bij voorkeur voorzien van feedback van een werkvelddeskundige.
- Pleidooien voor de tussenevaluatie en eindbeoordeling. De student schrijft per rol een pleidooi of en waarom de CanMEDS-rol wel of niet behaald is en waarmee hij dat aan kan tonen. Dit bewijs moet opgenomen zijn in het portfolio. In PL 1 vindt geen officiële tussenevaluatie aan de hand van pleidooien plaats gezien de korte duur van de stage. Uiteraard wordt de voortgang van de student wel tussentijds geëvalueerd.

De volgende voorbeelden van aanvullend bewijs komen in aanmerking:

- Logboek: waarin de student beschrijft wat hij aan ervaringen opgedaan heeft en een evaluatie daarvan.
- Beroepskritische situaties: een voorbeeldsituatie waarin de student concreet waarneembaar gedrag beschrijft, waaruit blijkt dat de student competent is". Beschreven wordt **wat** de student gedaan heeft, **hoe** hij dat aangepakt heeft, **waarom** en met welk **resultaat**.
- Reflecties: (verslagen of creatievere vormen) waarin kritisch en methodisch teruggeblikt wordt op het eigen functioneren in praktijksituaties en intervisie bijeenkomsten.
- Verslagen van diverse gesprekken met de werkvelddeskundigen: contract- of introductiegesprek, begeleidings- of voortgangsgesprekken en beoordelingsgesprekken.
- Uitwerkingen van ziektebeelden, patiëntenstudies, wetgeving, ethisch dilemma's, etc. in eigen woorden (!). Maar ook van een gehouden interview/narratief. Of van klinische lessen, workshops, moreel beraad, ... (inclusief reflectie)
- Opdrachten vanuit de zorginstelling; bv. e-learning modules gericht op ziektebeelden, verpleegtechnische handelingen e.d., praktijktoetsen of proeven van bekwaamheden.
- Producten voortkomend uit kwaliteits-(verbeter)projecten.
- Beeld- en geluid materiaal waarmee het praktisch handelen inzichtelijk wordt.

Voor het efficiënt kunnen beoordelen van het portfolio zorgt de student ervoor dat bij iedere bijlage onderstaande tekst is opgenomen:

Soort bewijs:

Relatie met de competentiegebieden:

Feedback op authenticiteit en inhoud:

Rol van de feedbackgever:

Naam en datum gezien door werkvelddeskundige:

De student gebruikt de gehele PL-periode om het portfolio te vullen, met meerdere vormen van bewijs. De student bepaalt zelf welke soort bewijs het meest geschikt is voor het aantonen van het eindgedrag. Dit bewijs wordt opgenomen in het document met bijlagen bij de pleidooien.

De bewijzen in het portfolio zijn gebaseerd op de VRAAK criteria:

Variatie	De bewijzen zijn verschillend van soort en betreffen meerdere, verschillende praktijksituaties.
Relevantie	Het bewijs zegt iets over de beheersing van het gedrag en één of meerdere competenties of rollen kunnen met het bewijs worden aangetoond.
Authenticiteit	De bewijzen zijn echt van de student en er is niets aangepast aan de feedback van begeleiders/peers.
Actualiteit	De bewijzen komen uit betreffende praktijkleerperiode; tijdens de stage en/of onderwijs.
Kwaliteit (of kwantiteit)	Aangezien variatie van bewijzen al één van de criteria is, kiezen we bij de 'K' voor 'kwaliteit' om te voorkomen dat studenten een enorme hoeveelheid aan bewijzen aanleveren. Door een beperkt aantal bewijzen van 'kwaliteit' te vragen, worden studenten aangezet tot reflectie op hun 'best practice'. De student heeft oog voor de privacy van zorgvragers, naasten en professionals; gebruikt geen of gefingeerde namen.

Pleidooi

De pleidooien zijn een onderdeel van het portfolio wat gebruikt wordt tijdens het beoordelingsgesprek PL. Het is een verantwoording per rol. Hierin wordt een koppeling gemaakt naar de gewenste gedragingen behorende bij de betreffende leerperiode en het onderliggende bewijs daarvoor in het portfolio.

Het gedrag van de student wordt zichtbaar in de terugblik van de student op zowel de (onderbouwing van de) werkwijze als het resultaat en de verantwoording van de kwaliteit.

Voor de pleidooien gelden de volgende criteria:

Inhoudscriteria

1. De student schrijft voor elke rol een pleidooi waarin de competenties van de CanMEDs-rol verantwoord zijn.
2. De student beschrijft in het pleidooi concreet gedrag en het resultaat van het handelen waarbij de gedragscriteria per leerperiode richtinggevend zijn.
3. De student heeft voor iedere rol relevante bewijzen opgenomen waarbij een heldere relatie wordt gelegd tussen het bewijs en de CanMEDs-rol.
4. Het handelen wordt onderbouwd vanuit de 3 pijlers van evidence based practice (EBP); ervaring en expertise professionals (waaronder de student zelf), patiëntervaringen en wetenschap waardoor de koppeling tussen theoretische inzichten en het eigen praktisch handelen zichtbaar wordt om situaties/verschijnselen te kunnen verklaren.
5. Het onderliggende bewijs voldoet aan de VRAAK criteria.
6. De student gebruikt recente en relevante literatuur.
7. In de bewijsstukken worden zowel in de tekst als referentielijst verwezen naar gebruikte bronnen volgens de APA richtlijnen.

Vormcriteria

8. De lay-out is verzorgd en overzichtelijk.
9. De student schrijft concreet en "to the point" met een maximum van 2500 woorden voor de zeven pleidooien in totaliteit. Bij overschrijding van het aantal woorden met meer dan 10%, worden de formulieren niet beoordeeld.
10. De student hanteert professioneel taalgebruik, schrijft vanuit de ik-vorm en de afkortingen worden toegelicht.
11. De pleidooien worden geanonimiseerd geschreven (geen namen cliënten of medewerkers anders dan de werkbegeleiders).
12. In de pleidooien wordt door middel van bijlagen verwezen naar onderliggende bewijsstukken.
13. De feedback van de werkbegeleiders geeft inzicht in het functioneren van de student en in de mate van herkenbaarheid van het bewijs van de student.
14. Verkregen feedback op onderliggende bewijsstukken is verwerkt door middel van het 'format bewijs'.

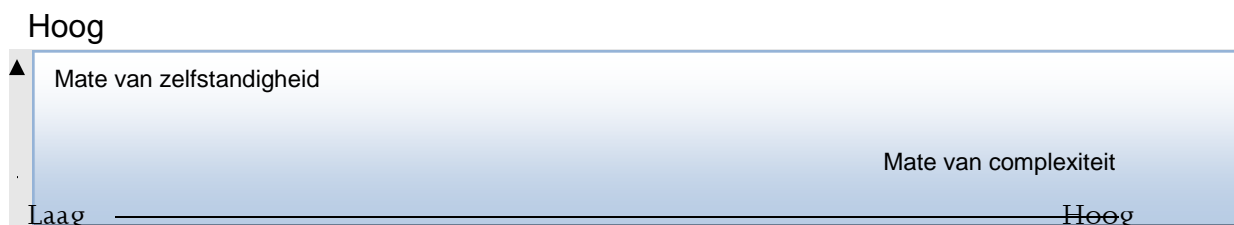
Bijlage 9 – ZelCom model

Het ontwikkelen van competenties gedurende de opleiding (zowel binnenschools als tijdens het praktijkleren) vindt stapsgewijs plaats. Deze ontwikkeling leidt tot een start bekwame verpleegkundige die in beroepssituaties adequaat kan handelen. Het competentieniveau hangt samen met de complexiteit van een taak en de mate van zelfsturing, zoals weergegeven in het ZelCom-model (Bulthuis, 2011). Dit betekent dat de student in toenemende mate het leerproces zelf stuurt gedurende zijn studie (FHMG, 2015). De opleiding biedt hiervoor optimale voorwaarden zodat de student gedurende de opleiding (en daarna) een toenemend niveau van competentiebeheersing, zelfsturing en complexiteit van de situatie kan bereiken (Bulthuis, 2011). Het competentieniveau en de mate van complexiteit en zelfsturing worden zowel tussen de verschillende leerjaren opgebouwd alsook binnen de diverse onderwijsonderdelen (inclusief praktijkleren). Hierbij stelt FHMG zichzelf de uitdaging iedere student op zodanige wijze te faciliteren, onder andere door flexibiliteit in het curriculum en mogelijkheden voor excelleren te bieden, zodat de student het maximale uit zichzelf kan halen (leermaximalisatie).

FHMG streeft ernaar dat een verpleegkundige ook na de opleiding in staat is om competenties verder te ontwikkelen. Het leren stopt dus niet bij het behalen van een diploma, maar zet aan tot het daadwerkelijk 'zijn' van een authentieke en kritische professional die levenslang leert.

Het ZelCom-model

Het ZelCom-model stelt dat het competentieniveau samenhangt met zowel de complexiteit van de taak en de context als de mate van zelfstandigheid die de student laat zien. Met behulp van dit model kan het (afstudeer)niveau van de student worden bepaald en kunnen prestaties van studenten worden beoordeeld. Het geeft antwoord op de vraag welke factoren het competentieniveau van de student bepalen. In samenhang bepalen zelfstandigheid en complexiteit het competentieniveau: hoe zelfstandiger je opereert en hoe complexer de taak en context, hoe kompetenter je bent. De opbouwende mate van zelfsturing en complexiteit kan worden weergegeven op twee assen (zie figuur 1): (a) de mate van zelfstandigheid die verwacht wordt en (b) de mate van complexiteit van de taak en de context die verondersteld wordt (Bulthuis, 2011).

Figuur 1. De samenhang tussen de mate van zelfstandigheid en complexiteit.

Parameters in het ZelCom-model

Een overzicht van de parameters die de waarden 'complexiteit' en 'zelfstandigheid' bepalen heeft Bulthuis (2011) verkregen door de analyse van normenstelsels zoals bijvoorbeeld de Dublin descriptor en het EQF. Door de waarden te variëren wordt de 'waarde' voor de mate van zelfstandigheid of complexiteit bepaald (Bulthuis, 2013).

De mate van zelfstandigheid kan door veel factoren worden bepaald. Voor een overzicht van deze factoren (parameters), zie tabel 1. De mate van zelfstandigheid wordt volgens Bulthuis (2011) bijvoorbeeld groter bij:

- weinig sturing, begeleiding, en/of interactie
- grote vrijheid van handelen is bij het maken van keuzes, kiezen van oplossingsstrategieën en het nemen van besluiten
- er een grote mate van verantwoordelijkheid is voor het eindresultaat, en/of het werk en leerproces van anderen

Parameters van de dimensie zelfstandigheid	
Zelfsturing	De zelfstandigheid is groter als er sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • weinig sturing/begeleiding/instructie • handelen uit eigen initiatief • hanteren van eigen ontwikkelingsproces • zelfstandig reflecteren op werkzaamheden en rol
Vrijheid van handelen	De zelfstandigheid is groter als er sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • zelfstandig keuzes maken uit alternatieven • zelfstandig eigen oplossingsstrategieën kiezen • zelfstandig besluiten nemen
Verantwoordelijkheid	De zelfstandigheid is groter als er sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • een grote mate van verantwoordelijkheid voor eindresultaat • stimuleren van anderen • opleiden van anderen • aansturen van anderen
Rol	De zelfstandigheid is groter als er sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • een rol op strategisch niveau • een adviserende, organiserende, leidinggevende of beleidsbepalende functie

Tabel 1. Parameters van de dimensie zelfstandigheid. Uit: Bulthuis, P. (2011). *Handleiding HBO niveau, Handleiding voor het onderzoeken, realiseren en verantwoorden van het HBO niveau*. Deventer: Saxion

De mate van complexiteit wordt bepaald door enerzijds de complexiteit van de taak die iemand uitvoert en anderzijds de complexiteit van de context waarin deze taak wordt uitgevoerd. Voor een overzicht van parameters die de mate van complexiteit beïnvloeden zie tabel 2.

Een taak is volgens Bulthuis (2013) bijvoorbeeld complexer als:

- de omvang (duur) en inhoud (aantal aspecten) van de taak groot is
- standaardprocedures ontbreken en de student nieuwe procedures/ kennis / technologieën moet toepassen of bedenken
- er strengere kwaliteitseisen worden gesteld
- meerdere disciplines samenkomen in één taak

Een context is volgens Bulthuis (2013) complexer als:

- er sprake is van een grote organisatie met veel regels
- er meerdere opdrachtgevers en/of partijen zijn
- er sprake is van veel (internationale) interactie en communicatie
- er grote financiële, politieke en/of bedrijfsbelangen zijn (afbreukrisico)

Parameters van de dimensie complexiteit	
Werkzaamheden	<p>De werkzaamheden zijn complexer als er sprake is van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onbekendheid of onduidelijkheid probleem en middelen • ontbreken van standaardprocedures • strenge kwaliteitseisen • aanwezigheid (beroeps)dilemma's • aanwezigheid externe ontwikkelingen, bv. in wet- en regelgeving • grote taakomvang • vaktechnische/ specialistische/ actuele/ wetenschappelijke kennis • integreren van kennis/ multidisciplinaire/ vakoverstijgende kennis • toepassen (wiskundige) modellen • toepassen nieuwe technologieën • ontwikkelen van nieuwe kennis • metakennis (beoordelen van kennis, inzicht in grenzen van kennis)
Context	<p>De context is complexer als er sprake is van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grote organisatie met veel regels • planning met veel taken en fases • grote financiële belangen • hoge mate van tijdsdruk • strenge kwaliteitsaspecten en normen • onbekendheid/ onvoorspelbaarheid situatie • meerdere opdrachten gelijktijdig • meerdere opdrachtgevers/partijen • sterke politieke lading • grote impact op andere processen / werkzaamheden van anderen • groot afbreukrisico

- veel interactie en communicatie
- veel variatie aan doelgroepen / individuele karakteristieken
- een multidisciplinaire of multiculturele, internationale omgeving

Tabel 2. Parameters van de dimensie complexiteit. Uit: Bulthuis, P. (2011). *Handleiding HBO-niveau, Handleiding voor het onderzoeken, realiseren en verantwoorden van het HBO-niveau*. Deventer: Saxion

Competentieniveaus

In het ZelCom-model leidt de combinatie van de mate van complexiteit en de mate van zelfstandigheid tot vijf competentieniveaus (zie figuur 2), die beschreven kunnen worden met behulp van de parameters uit tabel 1 en tabel 2. In de weergave van competentieniveaus is het zo dat niveau A het laagste niveau van zelfstandigheid vertegenwoordigt en niveau E het hoogste niveau (Bulthuis, 2013).

Zelfstandigheid →	CL ZH	C	CG ZH	D	CH ZH	E
	CL ZG	B	CG ZG	C	CH ZG	D
	CL ZL	A	CG ZL	B	CH ZL	C
ZelCom model	Complexiteit →					

- PL1= niveau A
- PL2= niveau BB
- PL3= niveau CCC
- PL4= niveau DDE

Figuur 2. ZelCom-model voor competentieniveaus praktijkleren

